Στις Συχνότητες μίας Σύγκρουσης | Εκπομπή Βαβυλωνία (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Η Βαβυλωνία σε μία εκπομπή για το ελληνικό ραδιόφωνο.

Στην εκπομπή της Βαβυλωνίας στις 10/11 στην Ertopen ο Νίκος Ιωάννου παρουσιάζει τις Πάγιες και Διαρκείς Ανάγκες των μπουκωμένων μικροφώνων και της φιμωμένης κοινωνίας!

Τηλεφωνική επικοινωνία με τον Παναγιώτη Κούστα. Παρέμβαση στο στούντιο από την Μαρίνα Παπαδημητρίου. Τηλεφωνική καταγγελτική παρέμβαση του Μιχάλη Μεσσήνη, υποδιευθυντή περιφερειακών σταθμών της ΕΡΤ.

Ραδιοφωνικά στους 106,7 στα FM για την Αττική, στους 96,5 FM μέσω του Εργατικού Κέντρου Εύβοιας και μέσω του Ράδιο Ένωση 97,3 FM στην Βοιωτία.
Διαδικτυακά στο https://www.ertopen.com/radio.

Καταλονία: Τι Κρύβουν πίσω τους οι Σημαίες (Μια Εικασία)

Amador Fernández-Savater*
Δημοσιεύτηκε στο El Diario, μετάφραση: Θοδωρής Καρυώτης

Αγαπητέ Δ.,

Στο μήνυμά σου με ρωτάς «πώς βλέπω, από κοντά, αυτό που συμβαίνει στην Καταλονία». Σίγουρα είμαι λίγο πιο κοντά από εσένα, αλλά δεν νομίζω ότι αυτό με βοηθάει να κατανοήσω με σαφήνεια τι συμβαίνει. Ούτε οι φίλοι μου που ζουν εκεί στην Καταλονία δεν το κατανοούν. Ίσως δεν είναι θέμα απόστασης, αλλά απλά είναι δύσκολο «το ζήτημα» (έτσι το αποκάλεσε ο δημοσιογράφος Guillem Martínez σε μια σειρά από χρονικά που σου συστήνω να διαβάσεις).

θα μοιραστώ μαζί σου λοιπόν μερικές από τις διαισθήσεις που έχω εγώ εδώ στη Μαδρίτη, έναν τόπο που επηρεάζεται πολύ από την κατάσταση αυτή. Δεν είναι καν υποθέσεις, αλλά απλές εικασίες που δεν θα τολμούσα να εκφράσω δημόσια (επειδή «το ζήτημα» δεν μας επιτρέπει να θέτουμε ερωτήσεις, αλλά μόνο να «παίρνουμε θέση»), αλλά έτσι μεταξύ μας μπορούμε να συνεχίσουμε να σκεφτόμαστε ελεύθερα.

Παρουσιάζω παρακάτω τις εικασίες μου, ελπίζω η ανάγνωσή τους να σε βοηθήσει (εμένα και μόνο που τις έγραψα με βοήθησε). Μην τις παίρνεις πολύ στα σοβαρά (ήδη σε φαντάζομαι να μου λες «κάτι καινούριο μας είπες») και, φυσικά, ψάξε κι άλλες απόψεις, άκου και διάβασε όσα μπορείς περισσότερα.

Δυσαρέσκεια

Συνοψίζω την άποψη μου: έχουμε δεχτεί επιθέσεις στο επίπεδο της οικονομίας, αλλά απαντάμε στο επίπεδο της πολιτικής. Κάτι παρόμοιο είχε ήδη συμβεί μεταξύ του 15M, του κινήματος των πλατειών του 2011, και την άνοδο του Podemos. Τι εννοώ: πιστεύω ότι το σημερινό κίνημα ανεξαρτησίας έχει να κάνει περισσότερο με τη δυσαρέσκεια που γεννά η κρίση και με την απόρριψη του ισπανικού πολιτικού συστήματος παρά με τον καταλανικό εθνικισμό. Αν το δεις από αυτή την οπτική, αλλάζουν όλα.

Είναι σαφές ότι θα έπρεπε να δικαιολογήσω αυτή την υπόθεση με στοιχεία, παρατηρήσεις και γεγονότα. Προς το παρόν θα σου δώσω μόνο τρία ή τέσσερα στοιχεία.

Εκτιμάται ότι το 2010, κατά την Ημέρα της Δυάδας, την εθνική γιορτή της Καταλονίας (μια επέτειο και διαδήλωση που χρησιμεύει ως «βαρόμετρο» της επιρροής του κινήματος καταλανικής ανεξαρτησίας) συγκεντρώθηκαν περίπου 15.000 άνθρωποι· 10.000 συγκεντρώθηκαν το 2011. Ο αριθμός ανέβηκε στο ένα εκατομμύριο το 2012. Με άλλα λόγια, πριν το 2012 τα ζητήματα ταυτότητας δεν κινητοποιούσαν πολύ τον κόσμο στην Καταλονία. Τι συνέβη μεταξύ του 2011 και του 2012; Αυτό που συνέβη ήταν το κίνημα 15M, η πρώτη προσπάθεια οργάνωσης της λαϊκής δυσφορίας ενάντια στην κρίση και τη σκληρή νεοφιλελεύθερη διαχείρισή της (περικοπές κλπ.). **Η κινητήριος δύναμη του κινήματος καταλανικής ανεξαρτησίας από το 2012 είναι η δυσαρέσκεια που γεννά η κρίση και η επιθυμία για μια ουσιαστική αλλαγή.**

Πιστεύω ότι είναι αδύνατο να κατανοήσουμε όσα συμβαίνουν τώρα αν δεν αναφερθούμε στην οικονομική κρίση και στο 15M. Τα κλασικά θέματα του εθνικισμού (γλώσσα, ιστορικές αδικίες, δικαίωμα στην κουλτούρα, κλπ.) υπάρχουν, αλλά στο παρασκήνιο. Στο προσκήνιο του κινήματος αυτού βρίσκεται η απόρριψη του αλαζονικού και αδιάλλακτου ισπανικού πολιτικού συστήματος, που δεν επηρεάζεται από καμία κινητοποίηση και αρνείται οποιαδήποτε μεταρρύθμιση, όση κοινωνική συναίνεση και να έχει αυτή – θυμάμαι εδώ για παράδειγμα τη Λαϊκή Νομοθετική Πρωτοβουλία της Πλατφόρμας Ζημιωμένων από τα Στεγαστικά Δάνεια [Plataforma de Afectados por la Hipoteca, PAH] το 2103 που ζητούσε την αποπληρωμή του δανείου σε είδος, τη διακοπή των εξώσεων και το κοινωνικό ενοίκιο[1].

Ένα πολιτικό σύστημα που κατά τη διάρκεια αυτών των ετών της κρίσης έχει εφαρμόσει αδίστακτα μέτρα λιτότητας που υπαγορεύονται από τις Βρυξέλλες, που έχει αποδειχθεί δομικά διεφθαρμένο –όχι επειδή υπάρχει μια «περιστρεφόμενη πόρτα» μεταξύ της πολιτικής και των επιχειρήσεων, αλλά επειδή ολόκληρο το πολιτικό σύστημα είναι μια περιστρεφόμενη πόρτα– και που έχει καταστείλει σκληρά οποιαδήποτε ειρηνική κινητοποίηση διαμαρτυρίας (με αστυνομική βία, πρόστιμα, τον

«νόμο φίμωτρο», κτλ).

Επαναλαμβάνω: φυσικά και το κίνημα ανεξαρτησίας στηρίζεται σε έναν ιστορικό καταλανικό εθνικισμό, αλλά η πρόσφατη άνοδος του οφείλεται κυρίως στη δυσφορία που γεννά η κρίση και στην απόρριψη του ισπανικού πολιτικού συστήματος. Και αυτή η σύγχυση μεταξύ του εθνικού-εδαφικού ζητήματος και του δημοκρατικού ζητήματος («το λένε δημοκρατία και δεν είναι») εξηγεί γιατί τόσο διαφορετικά υποκείμενα έχουν βγει στους δρόμους, κάτι που έγινε ιδιαίτερα αντιληπτό στην κινητοποίηση πολιτικής ανυπακοής της 1ης Οκτωβρίου. Μιλούν ακόμα και για «μη-εθνικιστικό αυτονομισμό». Έτσι αυτοπροσδιορίζονται πολλοί φίλοι μου, οι οποίοι συμμετείχαν στο 15Μ και μέχρι πριν μερικές μέρες ήταν εντελώς ξένοι προς ζητήματα ταυτότητας, αλλά τώρα έχουν ασπαστεί έναν όψιμο αυτονομισμό.

Αποτελεσματικότητα

Και γιατί αυτή η δυσαρέσκεια διοχετεύεται στον στόχο της ανεξαρτησίας και όχι σε τακτικές παρόμοιες με το 15Μ; Προτιμώ να μην το εξηγώ με όρους «χειραγώγησης». Νομίζω ότι πρόκειται περισσότερο για ζήτημα «αποτελεσματικότητας». Πολλοί άνθρωποι βρίσκουν στην ανεξαρτησία μια πιθανή αποτελεσματικότητα όσον αφορά τη ρήξη με το ισπανικό πολιτικό σύστημα, ακόμα κι αν είναι αναγκασμένοι γι’ αυτό να πιούν ένα πικρό ποτήρι (να συμμαχήσουν με αυτούς που μέχρι χθες εφάρμοζαν μέτρα λιτότητας στην Καταλονία). Οι λόγοι που προβάλλονται για την επιλογή αυτού του δρόμου είναι, για παράδειγμα:

- Υπάρχει μια κατεύθυνση, μια στρατηγική. Στο 15Μ υπήρχε μάλλον μια σειρά πρακτικών, τοπικών και τοποθετημένων, αλλά όχι μια σφαιρική στρατηγική στοχοθέτησης.
- Υπάρχει υποστήριξη από την καταλανική πολιτική τάξη. θεωρείται ότι οι πολιτικοί τελικά «κρατούν τα κλειδιά» όσον αφορά κάποιες αλλαγές και ότι είναι αυτοκτονικό να τους γυρίσει κανείς την πλάτη, όπως έκανε το 15Μ με το σύνθημα «δεν μας αντιπροσωπεύουν».

- Υπάρχει μια ιδέα της ανεξαρτησίας ως «αλλαγή χωρίς κόστος», ως μια αλλαγή που δεν απαιτεί σημαντικές αλλαγές στη ζωή μας (όπως αυτές που απαιτούσε το 15M) ως μια αλλαγή που σε σημαντικό βαθμό θα έρθει μέσα από την ανάθεση.

Είτε τους συμμεριζόμαστε είτε όχι, όσοι ενδιαφερόμαστε για την κοινωνική αλλαγή θα πρέπει να εξετάσουμε πολύ προσεκτικά και χωρίς περιφρόνηση τους παραπάνω λόγους.

Εμείς και οι Άλλοι

Αλλά φυσικά, τι συμβαίνει όταν η επιθυμία για αλλαγή και ρήξη εκφράζεται με εθνικιστικούς όρους (όσο κι αν αυτό είναι τακτική επιλογή); Μερικά πράγματα τα φαντάζεσαι ήδη, άλλα έχουν να κάνουν με την τοπική ιστορία μας. Το πρώτο πρόβλημα είναι η δημιουργία του «εμείς» και του «οι άλλοι».

Τα εθνικά σύμβολα (παρά τις σύγχρονες θεωρίες περί αυτού) δεν μπορούν να «ανανοηματοδοτηθούν» κατά βούληση, αλλά είναι φορτισμένα με ιστορία, εμπειρίες, συναισθήματα. Ο «καταλανικός λαός» ως υποκείμενο της αλλαγής αφήνει έξω όλους εκείνους που δεν ταυτίζονται μαζί του. Δεν δημιουργείται ένα «εμείς» που ενθαρρύνει την πολυμορφία, αλλά μια ταυτότητα με «άκαμπτα» εξωτερικά όρια.

Στην Καταλονία παραμερίζονται οι μισοί Καταλανοί, οι οποίοι αντιμετωπίζουν μια πιθανή αλλαγή εθνικότητας με φόβο και θυμό. Εκτός της Καταλονίας, η ιδέα της ανεξαρτησίας έχει ελάχιστους υποστηρικτές (για να μην πούμε καθόλου). Στη Μαδρίτη, για παράδειγμα, βγήκαμε στους δρόμους για να δείξουμε αλληλεγγύη ενάντια στην καταστολή και να ζητήσουμε «διάλογο», αλλά τίποτα περισσότερο. Δεν υπάρχει η αίσθηση ότι μας έγινε κάποια πρόσκληση να συμμετέχουμε σε μια κοινή διαδικασία. **Αυτή η απομόνωση είναι ένας παράγοντας αδυναμίας.**

Το εθνικιστικό πλαίσιο μετατοπίζει το ερώτημα του «τι» προς το ερώτημα του «ποιος»: το πρόβλημα δεν είναι οι τράπεζες ή η

τηλεόραση, η αστυνομία ή η ολιγαρχία, αλλά οι τραπεζίτες, τα τηλεοπτικά κανάλια, η αστυνομικοί και οι Ισπανοί ολιγάρχες. Αυτό που είχαμε «από κοινού» –η δυσφορία για την κρίση και η απόρριψη του νεοφιλελευθερισμού– διαλύεται και χάνεται όταν εκφράζεται με εθνικούς όρους.

Ισπανικός Εθνικισμός

Η κατάσταση αυτή έχει αναβιώσει τον «ισπανισμό» σε βαθμό που δεν έχουμε δει εδώ και δεκαετίες: ούτε κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης (σε αντίθεση με ό, τι συμβαίνει στην Ευρώπη), ούτε μετά την επίθεση στα τρένα την 11η Μαρτίου 2004 (αντίθετα με ό,τι συνέβη στις Ηνωμένες Πολιτείες μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001) είδαμε τέτοια έξαρση. Ακόμη και σε στιγμές μέγιστης έντασης, όπως ήταν η απαγωγή του δημοτικού συμβούλου του Λαϊκού Κόμματος Miguel Ángel Blanco από τον ETA, δεν επιτρεπόταν στους φασίστες να συμμετάσχουν στη διαδήλωση στη Μαδρίτη (έχω πολύ ζωντανή αυτή τη μνήμη). Τώρα η πρόσοψη της πολυκατοικίας μου, και ολόκληρη η πόλη της Μαδρίτης, είναι γεμάτη ισπανικές σημαίες. Είναι πολύ ανησυχητικό.

Τώρα, μεταξύ μας, δεν πιστεύω ότι αυτές οι σημαίες αντανακλούν ακριβώς μια ενίσχυση του κλασικού ισπανικού εθνικισμού. Θέλω να πω, αυτός ο «ισπανισμός» δεν έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο ή στόχευση, βασίζεται μόνο στην απαίτηση «σκληρής αντιμετώπισης» των αυτονομιστών από την κυβέρνηση (αντί για συνεργασία ή «διάλογο») και στα συναισθήματα που γεννά η «κόκκινη» (η ισπανική εθνική ομάδα ποδοσφαίρου, της οποίας οι επιτυχίες τα τελευταία χρόνια οφείλονται παραδόξως στη… Μπάρτσα του Γουαρδιόλα!)

Θέλω να πω ότι σήμερα η ισπανική σημαία κωδικοποιεί δυσκολίες πολύ σύγχρονες: τον φόβο της ζωής σε κρίση και την αντιδραστική επιθυμία για τάξη και σταθερότητα. Αυτό είναι το ουσιαστικό περιεχόμενο του ισπανισμού σήμερα. Δεν υπάρχουν πουθενά τα θρησκευτικά, πολεμικά ή ηρωικά στοιχεία του κλασικού ισπανικού εθνικισμού. **Ο φόβος και η απαίτηση για τάξη**

και ασφάλεια είναι αυτό που εκφράζεται μέσα από όλες αυτές τις σημαίες, όχι η νοσταλγία μιας αυτοκρατορικής Ισπανίας ή κάτι παρόμοιο. Έτσι νομίζω.

Reality Check

Αυτές τις μέρες τίποτα δεν είναι όπως φαίνεται. Γι' αυτό η κατάσταση είναι τόσο περίεργη. Δεν υπάρχει ακριβώς καταλανικός εθνικισμός, αλλά μάλλον η απόρριψη του ισπανικού πολιτικού συστήματος. Δεν υπάρχει ακριβώς ισπανικός εθνικισμός, αλλά μάλλον η φοβισμένη επιθυμία για τάξη και κανονικότητα μέσα στην παγκοσμιοποίηση. Δεν υπάρχει ο Φράνκο ενάντια στη δημοκρατία, ούτε καλές ολιγαρχίες, ούτε καμία Ευρώπη (ενδεχομένως) που θα μας σώσει, κτλ. Οι εικόνες της πραγματικότητας έχουν αποσυνδεθεί από την ίδια την πραγματικότητα και παντού υπάρχουν οφθαλμαπάτες, ομοιώματα.

Ωστόσο, μετά την 1η Οκτωβρίου έγινε ένα πολύ σκληρό «reality check» ορισμένων ψευδαισθήσεων του κινήματος καταλανικής ανεξαρτησίας:

- Από τη μια, έχουν αποκαλυφθεί η ποικιλομορφία και ο διχασμός («βαθύς» ή «περιστασιακός»;) της καταλανικής κοινωνίας μέσα από διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις. Δεν υπάρχει «ένας» λαός, αλλά τουλάχιστον δύο. Αυτή η πόλωση τροφοδοτεί την κατασταλτική στρατηγική του Λαϊκού Κόμματος.
- Από την άλλη, αποκαλύφθηκε ότι δεν θα υπάρξει «ανεξαρτησία χωρίς κόστος». Οι εταιρείες και οι τράπεζες μετέφεραν την έδρα τους (ώστε να μην φύγουν από την ΕΕ) και απειλούν να εγκαταλείψουν οριστικά την Καταλονία. Ξαφνικά εμφανίζεται η «πραγματική εξουσία» και αφήνει να πλανάται στον αέρα μια σημαντική ερώτηση: θα δεχόσασταν να είστε φτωχότεροι προκειμένου να ζήσετε σε μια ανεξάρτητη Καταλονία; Πόσο μακριά πηγαίνει η δέσμευσή σας και η επιθυμία σας;
- Τέλος, αποκαλύφθηκε ότι οι πολιτικοί –οι οποίοι υποτίθεται ότι «κρατούσαν τα κλειδιά» των αλλαγών–

κάνουν τους δικούς τους υπολογισμούς (δεν εκπληρώνουν απλά την λαϊκή εντολή) και αυτοσχεδιάζουν με μεγάλη αφέλεια (και ανευθυνότητα;), αναμένοντας μια εξωτερική παρέμβαση από την Ευρώπη για τη σωτηρία.

Σε κάθε περίπτωση, αποκαλύπτεται η αδυναμία και η ανεπάρκεια (όπως συνέβη και με την περίπτωση του Podemos) της ιδέας της κοινωνικής αλλαγής μέσω της «εφόδου στους ουρανούς»· της ιδέας της ριζοσπαστικής κοινωνικής αλλαγής από τα πάνω, ακόμα κι αν στηρίζεται στην κινητοποίηση των από κάτω· της ιδέας της επικής και στιγμιαίας αλλαγής, της απόλυτης επικράτησης πάνω στον εχθρό· της ιδέας ότι αρκεί να διακηρύξουμε την αλλαγή για να πραγματοποιηθεί.

Αδιέξοδο

Και τώρα τι γίνεται; Κανείς δεν μπορεί να πει, κι εγώ ακόμα λιγότερο. Οι πιο αισιόδοξοι φίλοι μου εξακολουθούν να πιστεύουν ότι μπορούν να «υπερχειλίσουν» το κίνημα ανεξαρτητοποίησης: να ριζοσπαστικοποιήσουν το «δικαίωμα στην απόφαση για την ανεξαρτησία» για να φτάσουν στο «δικαίωμα στην απόφαση για όλα» (πλησιάζοντας έτσι σε μια ιδέα δημοκρατίας σαν εκείνη του 15M: καθημερινή δημοκρατία, δημοκρατία της πράξης, πραγματική δημοκρατία)· ή να ριζοσπαστικοποιήσουν τη διαδικασία δειλής συνταγματικής μεταρρύθμισης που φαίνεται να ανοίγει για να εκκινήσουν μια πραγματική «συντακτική διαδικασία» από τα κάτω, όπου θα επαναπροσδιοριστούν οι κανόνες της κοινής ζωής (συμπεριλαμβανομένης της ένωσης ή απόσχισης της Καταλονίας). **Να εγκαταλείψουν μαζί «αυτή» την Ισπανία, και όχι γενικά να εγκαταλείψουν την Ισπανία.**

Οι πιο απαισιόδοξοι φίλοι μου στέκονται στο περιθώριο αυτής της διαδικασίας, προτιμούν να μην κάνουν θόρυβο, να μην γίνουν αντικείμενο εργαλειοποίησης από λογικές που τους είναι ξένες, λογικές αντίπαλων στρατοπέδων και αφηρημένες διαδικασίες χωρίς σαφή σύνδεση με την υλικότητα της καθημερινής ζωής. Θα δούμε.

Σε κάθε περίπτωση, το κίνημα για την ανεξαρτησία μου φαίνεται

αδιέξοδο. Η δυσφορία μας και η επιθυμία μας για αλλαγή απαιτούν νέους χάρτες και εργαλεία, αλλά συνεχίζουμε να χρησιμοποιούμε τα παλιά. Δεχόμαστε μια επίθεση στο οικονομικό πεδίο και απαντούμε στο πολιτικό πεδίο (να πάρουμε την εξουσία, να ιδρύσουμε ένα νέο κράτος), αλλά η πολιτική πλέον δεν έχει την εξουσία.

Όσοι ερχόμαστε από κίνημα των πλατειών, οι υποστηρικτές του Podemos, οι όψιμοι καταλανιστές… όλοι μας πρέπει να σκεφτούμε βαθιά το τι είναι ο νεοφιλελευθερισμός μέσα στον οποίο εκτυλίσσονται οι ζωές μας. Αυτή η εξουσία που δεν κατεβαίνει στις εκλογές αλλά τις κερδίζει όλες, που ελέγχει τους θεσμούς χωρίς να έχει εκλεγεί από κανέναν. Αυτή η εξουσία δεν είναι ακριβώς ένα «πολιτικό καθεστώς», αλλά ένα κοινωνικό σύστημα που διαπερνά ολόκληρη τη ζωή (ένας «κόσμος» λένε κάποιοι). Μια εξουσία που δεν είναι εξωτερική, αλλά την αναπαράγουμε με αμέτρητες χειρονομίες και καθημερινές αποφάσεις (ποια υπηρεσία χρησιμοποιούμε για το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μας, σε ποιο σχολείο πάμε τα παιδιά μας, σε ποια τράπεζα βάζουμε τις οικονομίες μας, κτλ.). Μια ανώνυμη και σιωπηλή δύναμη που δεν μπορούμε να «διακρίνουμε» στην απλουστευμένη εκδοχή της πραγματικότητας που κάθε μέρα μας παρέχουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης με τη χολιγουντιανή δίψα τους για χαρακτήρες, δράμα και δράση (πλέον και οι ειδήσεις έχουν μουσική υπόκρουση).

Πώς αμφισβητείται αυτή η εξουσία, πώς διακόπτεται, πώς διαταράσσεται; Πρέπει να επαναδιατυπώσουμε προσεκτικά την κοινωνική αλλαγή: ως μια αργή και μακροπρόθεσμη αλλαγή, όχι στιγμιαία και επική· ως μια αλλαγή που έχει προεικονιστεί στις καθημερινές πρακτικές, και όχι ως μια «στιγμή εφόδου»· ως μια αλλαγή που δεν διακηρύσσεται, αλλά οικοδομείται· και όπου οι άλλοι –εκείνοι που δεν είναι σαν εμάς– δεν εξαφανίζονται, αλλά μαθαίνουμε να ζούμε μαζί τους με όρους ισότητας.

Εντάξει, θα σταματήσω εδώ. Πώς σου φαίνεται όλο αυτό το χάος; Θα ήθελα να ακούσω τη γνώμη σου. Ας συνεχίσουμε να σκεφτόμαστε μαζί.

Χαιρετισμούς,
Α.

_____

** Ο Amador Fernández-Savater είναι εκδότης και συγγραφέας. Συμμετέχει ενεργά εδώ και δεκαετίες σε κινήματα βάσης στην Ισπανία (κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης, φοιτητικό, αντιπολεμικό, στεγαστικό, κίνημα των πλατειών). Ζει στη Μαδρίτη.*

Σημείωση:
[1] Στην Ισπανία η νομοθεσία δεν προβλέπει την παραγραφή του στεγαστικού δανείου με την κατάσχεση του ακινήτου. Ο οφειλέτης που δεν μπορεί να εξυπηρετήσει το δάνειο χάνει το σπίτι του και συνεχίζει να οφείλει το ίδιο ποσό. Αυτός ο νόμος είχε τραγικές κοινωνικές συνέπειες μετά την κρίση του 2008, και συνέβαλλε στην άνοδο της Πλατφόρμας Ζημιωμένων από τα Στεγαστικά Δάνεια (PAH) ως δίκτυο αυτοοργάνωσης, αλληλοβοήθειας και αυτοάμυνας των οφειλετών.

Ελεύθερη Μετακίνηση στην Πόλη πέρα από το Χρήμα και την Αγορά

Πέτρος Τζιέρης

Κάθε άλλο παρά μικρή ήταν η αναταραχή που προκάλεσε το σχέδιο ΟΑΣΑ και κυβέρνησης για την εφαρμογή του ηλεκτρονικού εισιτηρίου στα μέσα μαζικής μεταφοράς και την εγκατάσταση ειδικών μπαρών στους επιμέρους σταθμούς.

Ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός προσωπικών δεδομένων που καλείται

να αποκαλύψει ο κάθε πολίτης για να αποκτήσει το ηλεκτρονικό εισιτήριο (ημερομηνία, ώρα, Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης-ΑΜΚΑ, ονοματεπώνυμο, διεύθυνση κατοικίας, ημερομηνία γέννησης, φωτογραφία σε ηλεκτρονική μορφή, αριθμός τηλεφώνου, αριθμός κινητού τηλεφώνου, αριθμός fax, ταχυδρομική διεύθυνση, ηλεκτρονική διεύθυνση κ.ά.) οδήγησε αρχικώς την αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων να βάλει προσωρινό φρένο στην εφαρμογή του, αφού πρώτα γίνουν ορισμένες τροποποιήσεις.

Εκτός από την προαναφερθείσα αρχή, ένα αξιοσημείωτο κομμάτι της κοινωνίας την πρώτη περίοδο των εξαγγελιών έδειξε έμπρακτα την αντίθεσή του σε αυτές, κάνοντας σαμποτάζ σε ακυρωτικά μηχανήματα και τις εγκατεστημένες μπάρες στους σταθμούς. Οι συγκεκριμένες κινήσεις προερχόμενες από ένα σύνθετο υποκείμενο πολιτικοποιημένων ανθρώπων ενάντια στο διευρυνόμενο πλαίσιο του ελέγχου, αλλά και απλών επιβατών των ΜΜΜ, λοιδορήθηκαν και χαρακτηρίστηκαν πράξεις τυφλής βίας από ΜΜΕ και κρατικούς εκπροσώπους.

Ωστόσο, η παραδοχή ακόμη και μιας ανεξάρτητης κρατικής αρχής ότι το φακέλωμα που προωθείται μέσα από την υιοθέτηση του ηλεκτρονικού εισιτηρίου είναι τεραστίων διαστάσεων, τους στέρησε τη νομιμοποίηση στη λασπολογία. **Πώς θα ήταν δυνατόν άλλωστε να μην υπάρχει αντίδραση, δεδομένου ότι το δικαίωμα στη μετακίνηση ανήκει στη σφαίρα των κοινών και δημόσιων αγαθών, είναι καθολικό, καθώς σχεδόν ολοένα και μεγαλύτερο κομμάτι της κοινωνίας κάνει χρήση του και είναι αδιανόητο για τη χρήση αυτή να απαιτείται ακόμη και η ελάχιστη παραβίαση προσωπικών δεδομένων.**

Μην ξεχνάμε άλλωστε την κινηματική παρακαταθήκη που υπάρχει στην Ελλάδα για το συγκεκριμένο ζήτημα, ξεκινώντας από το κίνημα «Δεν πληρώνω» (πριν οδηγηθεί σε εκφυλισμό) και τις δράσεις του ενάντια στα ακυρωτικά μηχανήματα και τις μπάρες διοδίων, μέχρι τις διαδηλώσεις χιλιάδων ανθρώπων στο Περιστέρι, μετά τη δολοφονία του 19χρονου Θανάση Καναούτη από ελεγκτή σε τρόλεϊ το 2013. Αξίζει ακόμη να αναφερθεί ότι το ηλεκτρονικό εισιτήριο δεν έρχεται να προσφέρει καμία

ανακούφιση σε σχέση με τις ήδη υπεραυξημένες τιμές των συμβατικών εισιτηρίων, γεγονός που προκύπτει από τις ήδη ανακοινωμένες ενδεικτικές τιμές.

Επίσης, αποκλείει το διευρυμένο φαινόμενο της «συνεπιβατικής αλληλεγγύης» με την προσφορά του ακυρωμένου εισιτηρίου στον συνεπιβάτη που δεν έχει (πρακτική που ακολουθεί, το 30% των επιβατών, σύμφωνα με την έρευνα athens transport 2014, ενώ 32% δεν χρησιμοποιεί εισιτήριο). Όσο δύσκολη και νωθρή κι αν φαντάζει αυτή η περίοδος, η δημιουργία ενός μαζικού κοινωνικού κινήματος από τα κάτω για τις μετακινήσεις είναι παραπάνω από αναγκαία για να μπλοκάρει τουλάχιστον την εφαρμογή του ηλεκτρονικού εισιτηρίου-φακελώματος, καθώς η αντίσταση που μπορεί να προβάλει μία θεσμική αρχή, εύκολα θα καμφθεί από ορισμένες ασήμαντες τροποποιήσεις που θα πιέσουν τη ρύθμιση στο όριο του νομότυπου.

Από κει και πέρα, είναι πάντα θεμιτό να ανοίξει ο δημόσιος διάλογος για το εάν και κατά πόσο θεωρείται αναγκαία και απαραίτητη η ύπαρξη ακόμη και του συμβατικού εισιτηρίου για τη χρήση των ΜΜΜ. Εάν αποδεχόμαστε ότι οι δημόσιες συγκοινωνίες ανήκουν στη σφαίρα των δημόσιων υπηρεσιών που αφορούν όλους, όπως η παιδεία και η υγεία, τότε το να πληρώνουμε αντίτιμο για την καθημερινή τους χρήση είναι εξίσου παράλογο με το να πληρώναμε καθημερινά για να μπαίνουν τα παιδιά μας στα σχολεία ή οι ασθενείς στα νοσοκομεία.

Επιπλέον, η διαδικασία της μετακίνησης, δηλαδή της αλλαγής παραστάσεων και περιβάλλοντος, πέρα από επιτακτική ανάγκη των καιρών, είναι και θεμελιώδης πηγή ελευθερίας και αναζωογόνησης για τον άνθρωπο. Η σύνδεση αυτής της πηγής ελευθερίας με το χρήμα, μέσω της επιβολής αντιτίμου για τη μετακίνηση, αυτομάτως την περιορίζει, και ως τέτοια αλλά και ως δικαίωμα, και την καθιστά προνόμιο το οποίο απολαμβάνουν στο έπακρο, *και* σε αυτή την περίπτωση, οι έχοντες αυτού του πλανήτη.

Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 19

Ελάφι Καλαμπάκας: Ένα Χωριό Υπερασπίζεται το Δάσος του | Εκπομπή Βαβυλωνία (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Στην εβδομαδιαία ραδιοφωνική εκπομπή του πολιτικού περιοδικού ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ στην Ertopen-106,7 την Παρασκευή 20 Οκτωβρίου 2017, στις 14:00-15:00 το μεσημέρι, συνομιλούμε με τον Ηλία Σιαφάκα για τον αγώνα των κατοίκων στο χωριό Ελάφι Καλαμπάκας που υπερασπίζονται το δημόσιο δάσος του χωριού από τις ορέξεις των συγχρόνων τσιφλικάδων.

Στο μικρόφωνο ο Γιώργος Παπαχριστοδούλου.

Ακολουθεί το ενημερωτικό δελτίο των κατοίκων:

Το Ελάφι είναι ένα ζωντανό ημιορεινό χωριό του Δήμου Καλαμπάκας. Απέχει 20 χλμ από την πρωτεύουσα του Δήμου και σε αυτό διαμένουν μόνιμα 170 κάτοικοι. Το χωριό περιβάλλεται από το ομώνυμο, δημόσιο δάσος έκτασης περίπου 18.000 στρεμμάτων. Το ιστορικό του δάσους -και του αγώνα των Ελαφιωτών- έχει ως εξής:

Το 1965, οι κάτοικοι εξεγέρθηκαν κατά των ιδιωτών-τσιφλικάδων που εκμεταλλεύονταν τους καρπούς της δημόσιας γης και τους εκδίωξαν. Ήρθε δύο χρόνια αργότερα η χούντα και ο αγώνας ανεστάλη.

Στις 28 Σεπτεμβρίου 1978, οι τσιφλικάδες, με τη συνδρομή μπουλντόζων, προσπάθησαν να μετατρέψουν δασική έκταση σε χωράφια γης. Οι κάτοικοι αντέδρασαν συντεταγμένα και απέτρεψαν

τα δασοκτόνα σχέδια τους.

Από τότε, κάμποσες φορές, οι «επίγονοι» των Τούρκων, επανήλθαν. Μάταια. Πάντα το χωριό αντιστέκονταν, ρωμαλέα, ειρηνικά, αποτελεσματικά.

Φέτος, αρχές φθινοπώρου, με πρωταγωνιστή τον αναπληρωτή γραμματέα-τσιφλικά του ΣΥΡΙΖΑ Τρικάλων, οι επίδοξοι «δολοφόνοι» του δάσους, επανήλθαν.

Επί δέκα μέρες, επιχειρούσαν συνεχώς. Σχεδόν καθημερινά οι κάτοικοι βρίσκονταν αντιμέτωποι με 4 υλοτόμους-πραιτωριανούς, πολλές δεκάδες αστυνομικούς και τον πρωτόγνωρο αμοραλισμό των 3 Βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ Τρικάλων, οι οποίοι τους εξαπάτησαν κατ΄επανάληψη, ο ένας δε απ΄αυτούς τελευταία συμπεριφέρεται, ως εξ αγχιστείας τσιφλικάς. Τελικά, οι ορέξεις των τσιφλικάδων και των συνοδοιπόρων τους δεν ικανοποιήθηκαν.

Τρείς γενιές Ελαφιωτών, ομονοούσες, δεν επέτρεψαν το δημόσιο δάσος να υλοτομηθεί. Ο αγώνας όμως είναι πασίδηλα άνισος. Οι δυνάμεις των εισβολέων είναι υπέρτερες, ενισχύονται δε και από την αφασική συμπεριφορά μέρους της κοινωνίας και του πλέγματος διαπλοκής.

Στο Ελάφι, δεν κινδυνεύει μόνο ο δημόσιος χαρακτήρας του δάσους, ούτε απλώς ελλοχεύει ο κίνδυνος επεισοδίων με απρόβλεπτες διαστάσεις και επιπτώσεις. Διακυβεύεται η ίδια η αξιοπρέπεια του ατόμου και του συνόλου, η όποια δυνατότητα της χώρας να επανακάμψει, η διατήρηση στοιχειωδών αρχών και αξιών που διαχρονικά διέπουν τον άνθρωπο και κρατούν όρθιες τις κοινωνίες.

Είναι αυτονόητο πως θεωρούμε την απτή, παντοιότροπη συνδρομή σας, αναγκαία.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων.

Χωριό Ελάφι Καλαμπάκας

Ραδιοφωνικά στους 106,7 στα FM για την Αττική, στους 96,5 FM μέσω του Εργατικού Κέντρου Εύβοιας και μέσω του Ράδιο Ένωση 97,3 FM στην Βοιωτία.

Διαδικτυακά στο https://www.ertopen.com/radio.

Μια Διαφορετική Οπτική για την Κατανόηση της Καταλανικής Διαμάχης

Θοδωρής Καρυώτης

Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, η τοπική κυβέρνηση της Καταλονίας μόλις έχει διακηρύξει την ανεξαρτησία της, ή όπως λένε οι ίδιοι οι καταλανιστές, την «ρεπούμπλικα». Από την πλευρά της η κεντρική κυβέρνηση της Μαδρίτης έχει ενεργοποιήσει το άρθρο 155 του Συντάγματος, καταλύοντας την αυτοκυβέρνηση της περιοχής, καθαιρώντας όλους τους τοπικούς άρχοντες και αναλαμβάνοντας κεντρική διαχείριση όλων των θεσμών μέχρι τις εκλογές που προκηρύχτηκαν για τις 21 Δεκεμβρίου.

Η κατάσταση δείχνει να οδηγείται στην κλιμάκωση: από τη μία, η κεντρική κυβέρνηση έχει αρχίσει ήδη να αναπτύσσει τα σώματα ασφαλείας και να χρησιμοποιεί το ποινικό σύστημα για να επιβάλει το άρθρο 155 – στους 1000 τραυματίες της 1ης Οκτωβρίου έχουν προστεθεί ήδη μια πενηντάδα δικογραφίες με εκατοντάδες κατηγορούμενους, και δύο πολίτες προφυλακισμένοι με την κατηγορία της «ενθάρρυνσης της κινητοποίησης»· από την άλλη, η καταλανική κυβέρνηση φαίνεται αποφασισμένη να προχωρήσει στην «ίδρυση» του ανεξάρτητου κράτους, παρόλο που τυπικά δεν έχει πια καμία εξουσία και το μόνο μέσο που έχει στην διάθεση της είναι η λαϊκή κινητοποίηση.

Ελευθεριακοί και αριστεροί ριζοσπάστες παρακολουθούν με αμηχανία τη διαμάχη. Τι έχει συμβεί, αναρωτιέται για

παράδειγμα ο αναρχικός Τομάς Ιμπάνιεθ, ώστε κάποια από τα μαχητικότερα τμήματα της κοινωνίας να έχουν περάσει από τον αγώνα ενάντια στην καταλανική άρχουσα τάξη σε συμμαχία μαζί της;

Προφανώς ο καταλανικός εθνικισμός υποκινείται από την θέληση των πολιτικών και οικονομικών ελίτ για μεγαλύτερο μερίδιο εξουσίας. Εξίσου προφανές είναι ότι οποιαδήποτε έκκληση για εθνική ενότητα απέναντι στον «εχθρό» έχει ως αποτέλεσμα την εμπλοκή των υποτελών τάξεων στα παιχνίδια εξουσίας των ισχυρών και στην απομάκρυνση από την προοπτική μιας διεθνιστικής χειραφέτησης.

Οπωσδήποτε η λαϊκή κινητοποίηση γύρω από μια εθνική ταυτότητα δεν μπορεί να έχει πραγματικά χειραφετητικά αποτελέσματα, αφού γεννάει ένα "μέσα" και ένα έξω, ένα "εμείς" και ένα "οι άλλοι". Όχι μόνο διαιρεί τις υποτελείς τάξεις με τεχνητές διαχωριστικές γραμμές, αλλά και δεν αφήνει περιθώριο για αμφισημία, αντιπαράθεση ή σύγκρουση μέσα στο «εθνικό μπλοκ»· νομιμοποιεί έτσι και διευκολύνει την εκμετάλλευση των υποτελών τάξεων από τις εθνικές ελίτ.

Όσο προφανείς είναι οι παραπάνω αναλύσεις, άλλο τόσο ανεπαρκείς είναι για την κατανόηση της πραγματικής δυναμικής και προοπτικής του κινήματος ανεξαρτησίας της Καταλονίας, αφού δεν έχουν σαν αφετηρία μια ανάγνωση των πραγματικών διλλημάτων και συνθηκών που αντιμετωπίζουν, τόσο συγχρονικά όσο και διαχρονικά, τα κοινωνικά κινήματα στην Καταλονία. Θα κάνω εδώ μια απόπειρα να προσφέρω 5 «αιρετικές» ιδέες για μια διαφορετική κατανόηση της διαμάχης:

1. Ο καταλανισμός δεν κατευθύνεται από την αστική τάξη

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το κίνημα απόσχισης της Καταλονίας ηγεμονεύεται από επαγγελματίες πολιτικούς, κυνικούς και

αδίστακτους, οι οποίοι χρησιμοποιούν την διαμάχη με την Μαδρίτη και τα εθνικό αίσθημα για να στρέψουν την προσοχή μακριά από τις δικές τους ευθύνες για τις πολιτικές αποκλεισμού και υφαρπαγής που εφαρμόζουν.

Ωστόσο, το επιχείρημα ότι το σχέδιο απόσχισης της Καταλονίας είναι απόρροια της δίψας των Καταλανών αστών για περισσότερη εξουσία δεν επιβεβαιώνεται από τα γεγονότα: τις τελευταίες δύο εβδομάδες, 1.700 καταλανικές επιχειρήσεις έχουν μεταφέρει την έδρα τους σε άλλες περιοχές. Σύσσωμοι οι εκπρόσωποι των βιομηχανικών, τραπεζικών, χρηματοπιστωτικών ενώσεων έχουν καταδικάσει το σχέδιο ανεξαρτητοποίησης. Η εφημερίδα «La Vanguardia», φωνή των Καταλανών αστών εδώ και έναν αιώνα, τοποθετείται ανοιχτά κατά της διαδικασίας.

Οι Καταλανοί βιομήχανοι και τραπεζίτες καμία ανάγκη δεν έχουν να «ταράξουν τα νερά» των επικερδών τους δραστηριοτήτων· αισθάνονται την απειλή της απώλειας της κοινής αγοράς της ΕΕ –αφού δεν νοείται η αναγνώριση μιας ανεξάρτητης Καταλονίας στο πλαίσιο της υπάρχουσας ΕΕ– αλλά και ενός πιθανού μποϊκοτάζ άλλων ισπανικών περιοχών στα καταλανικά προϊόντα, μια συχνή τακτική πίεσης των Ισπανών εθνικιστών.

Ενώ δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο καταλανικός εθνικισμός έχει καλλιεργηθεί τις τελευταίες δεκαετίες από τα μέσα ενημέρωσης και συγκεκριμένες κυβερνητικές πολιτικές, δεν κρύβεται το καταλανικό μεγάλο κεφάλαιο πίσω από αυτές τις προσπάθειες. Ο καταλανισμός αποτελεί μάλλον πολυσυλλεκτικό κίνημα στο οποίο συγκλίνουν τρία –τουλάχιστον– εθνικιστικά ρεύματα:

- Ένας ιστορικός, πολιτιστικός, συντηρητικός εθνικισμός που θρηνεί τους αιώνες καταπίεσης της καταλανικής κουλτούρας από τους Ισπανούς, θυμάται με οργή τις απόπειρες του Φράνκο να εξαφανίσει την καταλανική γλώσσα και να εξισπανίσει τον πληθυσμό, και εξυμνεί την καταλανική κουλτούρα, λογοτεχνία και παράδοση.
- Ένας φιλελεύθερος, μικροαστικός, φιλοευρωπαϊκός εθνικισμός, που ασφυκτιά μέσα στο ισπανικό βασίλειο και

αγανακτεί με την διεφθαρμένη, θρησκόληπτη και σκοταδιστική μεταφρανκική δεξιά που κυβερνά στη Μαδρίτη. Η καταλανική μεσαία τάξη κοιτάει προς την Ευρώπη και θεωρεί το ισπανικό κράτος ανάχωμα στις επιδιώξεις και προσδοκίες της.
- Ένας ρομαντικός, λαϊκός, συλλογικός εθνικισμός, που προσπαθεί να διασώσει τις παραδόσεις αγώνα, αυτάρκειας και αυτοδιάθεσης της καταλανικής υπαίθρου και των λαϊκών στρωμάτων.

2. Ο καταλανισμός περιλαμβάνει τμήματα με αντικαπιταλιστικές πρακτικές και αιτήματα

Αυτό το τελευταίο ρεύμα αξίζει να το εξετάσουμε πιο διεξοδικά, ιδιαίτερα μέσα από την πολιτική του έκφραση, την CUP (Υποψηφιότητα Λαϊκής Ενότητας), ένα ακροαριστερό κόμμα που αποτελεί «ρυθμιστή» της αποσχιστικής διαδικασίας, αφού οι 10 ψήφοι του στο τοπικό κοινοβούλιο είναι αυτές που μέχρι σήμερα έχουν δώσει την πλειοψηφία στο κυβερνητικό μπλοκ.

Η CUP ξεκίνησε στην καταλανική ύπαιθρο ως δημοτιστικό σχήμα, συμμαχία κοινωνικών κινημάτων, αντιφασιστών, φεμινιστών, καταληψιών με σαφή «καταλανιστικό» χαρακτήρα. Στις δημοτικές εκλογές του 2003, του 2007 και του 2011, εδραίωσε την παρουσία της στους –μικρούς κυρίως– καταλανικούς δήμους, με ένα ριζοσπαστικό πρόγραμμα που περιλάμβανε συνελευσιακές πρακτικές και τακτική εναλλαγή των μελών στις θέσεις εξουσίας. Πολιτικός ορίζοντας της οργάνωσης είναι η συνομοσπονδία δήμων με την εξουσία να πηγάζει από τη βάση μέσω ανακλητών εκπροσώπων, σε ένα αντιφατικό μείγμα με την κρατικοποίηση και τον κεντρικό σχεδιασμό της οικονομίας.

Το 2012 το κόμμα έκανε διστακτικά το βήμα προς τις τοπικές βουλευτικές εκλογές, κερδίζοντας 3 από τις 135 έδρες· χρησιμοποίησε την επιρροή αυτή όχι με την «σοβαρότητα» ενός κόμματος που αποβλέπει στην εξουσία, αλλά «εμπρηστικά»,

παίρνοντας πρωταγωνιστικό ρόλο σε θεαματικές αντιπαραθέσεις με τη κυβέρνηση μέσα και έξω από το κοινοβούλιο.

Ο ρόλος αυτός του εμπρηστή γέννησε μεγάλες αντιφάσεις στην CUP όταν η κοινοβουλευτική της επιρροή αυξήθηκε το 2015 και κλήθηκε να αποφασίσει αν θα δώσει στήριξη στο συνασπισμό της δεξιάς και της κεντροαριστεράς του καταλανισμού, τη συμμαχία «Μαζί για το Ναι» (Junts pel Si) με σκοπό τη διεξαγωγή δεσμευτικού δημοψηφίσματος για την ανεξαρτητοποίηση της Καταλονίας. Η εσωτερική διαβούλευση ήταν μακρά, επίπονη και διχαστική για το κόμμα. Η πρώτη γενική συνέλευση έληξε με ισοπαλία 1.515 ψήφων υπέρ της στήριξης και 1.515 κατά. Το αδιέξοδο ξεπεράστηκε μετά από μια συμβολική «νίκη» της CUP, που, με αντάλλαγμα τη στήριξη στον κυβερνητικό συνασπισμό, εξανάγκασε την καταλανική δεξιά να αντικαταστήσει τον παραδοσιακό χαρισματικό ηγέτη της Αρτούρ Μας με τον υποτιθέμενα «μετριοπαθή» Κάρλας Πουτζντεμόν.

Φυσικά η κατακραυγή για αυτή τη μεταστροφή του κόμματος ήταν μαζική. Φωτογραφίες των στελεχών της CUP εναγκαλισμένων με μισητές φιγούρες του καταλανικού πολιτικού κατεστημένου έκαναν τον γύρο των κινηματικών και θεσμικών μέσων ενημέρωσης. Πριν αποδώσουμε την «κωλοτούμπα» σε εθνικιστικές αυταπάτες ή στην εξουσία που διαφθείρει ακόμα και τους πιο ειλικρινείς ριζοσπάστες, ας δούμε με ποιο τρόπο νοηματοδοτούν οι ίδιοι την τακτική τους. Σε συνέντευξη της στη «Βαβυλωνία» (Τεύχος 17, Ιανουάριος 2015) η νυν κοινοβουλευτική εκπρόσωπος της CUP Άνα Γκαμπριέλ διασαφηνίζει: «θεωρούμε την ιδιότητα αυτή [του καταλανού/ής] σαν μια συλλογική ταυτότητα αντίστασης. Συνδέεται στενά με τον αγώνα που έδωσε ο καταλανικός λαός, συγκεκριμένα η εργατική τάξη και οι αγρότες – που αποτελούν και την πλειοψηφία της χώρας. Είμαστε λοιπόν υπέρ της ανεξαρτησίας γιατί για εμάς είναι ένα εργαλείο για να ανατρέψουμε την υπάρχουσα κοινωνική κατάσταση. Είναι ένας ακόμα τρόπος για να μπορούμε να αποφασίζουμε για όλους τους τομείς της κοινωνίας καθώς και για τη μορφή οργάνωσής της, χωρίς να περιοριζόμαστε μόνο στα οικονομικά.»

Στο πλαίσιο της ρεαλπολιτίκ, η CUP προφανώς δεν υποστηρίζει ότι η καταλανική ανεξαρτησία από μόνη της θα φέρει την αναδιανομή, την δικαιοσύνη, την λαϊκή αυτοδιάθεση, το τέλος της εκμετάλλευσης. Υποστηρίζει όμως ότι, απελευθερωμένοι από τα ολοκληρωτικά κατάλοιπα του ισπανικού κράτους, και έχοντας κερδίσει την αυτοδιάθεση μέσα από έναν μαζικό λαϊκό αγώνα ενάντια στις επιθυμίες της καταλανικής αστικής τάξης, όσοι και όσες πρεσβεύουν τις παραπάνω ιδέες θα βρεθούν σε έναν ευνοϊκό συσχετισμό δυνάμεων σε μια ανεξάρτητη Καταλονία.

Η CUP δεν είναι το μόνο τμήμα του καταλανισμού που έχει αντικαπιταλιστικό προσανατολισμό. Πολλά κινήματα με ελευθεριακή προέλευση αυτοπροσδιορίζονται ως «αυτονομιστές αλλά αντικρατιστές» και επιχειρούν να δώσουν ένα διαφορετικό νόημα στην ιδέα της ανεξαρτησίας. Αυτές τις ιδέες προωθούν, αγωνιστές και κινήματα που προέρχονται από το 15M (το κίνημα των πλατειών) ή άλλα που εντάσσονται στον Καταλανικό Ολοκληρωμένο Συνεταιρισμό (CIC), ένα εκτεταμένο δίκτυο συλλογικοτήτων που πειραματίζονται με μια μετακαπιταλιστική οικονομία –αν και ο CIC, όντας ένα πολυσυλλεκτικό δίκτυο, δεν έχει κάποια κεντρική «γραμμή» υπέρ ή κατά της ανεξαρτησίας.

Πιθανώς μοιάζει με αφελή βολονταρισμό η ευχή της Γκαμπριέλ από την ίδια συνέντευξη: «Μακάρι να δημιουργήσουμε καινούργιες μορφές που να ξεφεύγουν από το κλασσικό μοντέλο του κράτους όπως το γνωρίζουμε, δηλαδή καταπιεστικό και συγκεντρωτικό. Μακάρι λοιπόν στον αγώνα για να δημιουργήσουμε ένα κράτος να δημιουργήσουμε κάτι που δεν μοιάζει καθόλου με κράτος.» Ανεξάρτητα από το αν θεωρούμε την τακτική τους εύστοχη ή άστοχη, η CUP και κάποιες οργανώσεις που προέρχονται από την ελευθεριακή παράδοση βλέπουν την ανεξαρτησία ως μια διαδικασία που θα ανοίξει νέα πεδία αγώνα. Θα ήταν λάθος από την άνεση του πληκτρολογίου μας να θεωρήσουμε αυτή την προσπάθεια εκ των προτέρων καταδικασμένη στην αποτυχία.

Ο καταλανισμός μάχεται ενάντια στο βαθύ κράτος της ισπανικής μεταπολίτευσης

Δεν είναι τυχαίο ότι ο καταλανισμός αποκτά τέτοια δυναμική σήμερα, μετά από 6 χρόνια παραμονής του Λαϊκού Κόμματος (Partido Popular) στην κεντρική κυβέρνηση. Η πολιτική στην Ισπανία υπήρξε πάντα μια διελκυστίνδα ανάμεσα στη Μαδρίτη και τις περιοχές που θεωρεί "υποτελείς", με την απειλή της βίας πάντα να υποβόσκει. Η σαρανταετής δικτατορία του Φράνκο, η οποία επέβαλε αιμοσταγείς πολιτικές εκκαθάρισης και ομογενοποίησης, δεν έληξε με κάποια μαζική λαϊκή κινητοποίηση, αλλά με το θάνατο του ίδιου του δικτάτορα το 1975. Η «μεταπολίτευση» (transición) σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από το ίδιο το καθεστώς, με σκοπό να συνδυαστούν τα πλεονεκτήματα της μετάβασης στη δημοκρατία –ιδιαίτερα η πρόσβαση στο NATO και στην εν τη γενέσει Ευρωπαϊκή Ένωση– με τη συνέχεια της πολιτικής και οικονομικής κυριαρχίας των ίδιων ελίτ και την ατιμωρησία των εγκλημάτων της δικτατορίας. Χαρακτηριστικά, ο Μανουέλ Φράγα, υπουργός του Φράνκο, πρωτοστάτησε στη διαμόρφωση του Συντάγματος του 1978 και αμέσως μετά ίδρυσε το Λαϊκό Κόμμα, το οποίο εναλλάσσεται από τότε στην εξουσία με το κεντροαριστερό PSOE – παρέμεινε, μάλιστα, επίτιμος πρόεδρος του κόμματος μέχρι τον θάνατό του το 2012.

Ο αντικαταλανισμός και ο αντιβασκισμός βρίσκονται στην καρδιά του πολιτικού συστήματος, σε μια χώρα όπου οι οικονομικές, γραφειοκρατικές, μιντιακές και πολιτικές ελίτ είναι «κληρονομικές» και σχεδόν απαράλλακτες από την εποχή του Φράνκο, και ο θεσμός της μοναρχίας αποτελεί «εγγυητή» της διαιώνισης τους στην εξουσία. Η απειλή του κατακερματισμού της χώρας είναι αυτό που δίνει δύναμη και λόγο ύπαρξης στην ισπανική δεξιά, με τον ίδιο τρόπο που παλιότερα δικαιολόγησε 40 χρόνια δικτατορίας. Δεν είναι υπερβολή να υποστηρίξουμε ότι αν οι Καταλανοί και οι Βάσκοι αυτονομιστές δεν υπήρχαν, ο Ραχόι θα έπρεπε να τους εφεύρει.

Πράγματι, η άνοδος των περιφερειακών εθνικισμών είναι φιλί ζωής για το αποδυναμωμένο Λαϊκό Κόμμα το οποίο, εμπλεκόμενο σε σκάνδαλα διαφθοράς που φτάνουν μέχρι τα ανώτατα κλιμάκια και με μεγάλη φθορά από την μακροχρόνια εφαρμογή πολιτικών λιτότητας, έχει αποξενώσει την εκλογική του βάση και κυβερνά τον τελευταίο χρόνο χωρίς επαρκή πλειοψηφία στο κοινοβούλιο για να μπορεί να νομοθετεί. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι, ενώ ο Ραχόι σκίζει τα ρούχα του σχετικά με τον καταλανικό αυτονομισμό, ο ίδιος συστηματικά τον υποδαυλίζει, για παράδειγμα όταν καταφεύγει στα ανώτατα δικαστήρια για να ακυρώσει αρμοδιότητες της καταλανικής κυβέρνησης που προβλέπονται στο "εστατούτ", το "καταστατικό" της καταλανικής αυτοκυβέρνησης ή όταν διατάζει την μαζική καταστολή του γενικού πληθυσμού κατά τη διάρκεια του δημοψηφίσματος.

Ο Ραχόι ενδιαφέρεται να συσπειρώσει την αντιδραστική και εθνικιστική βάση του Λαϊκού Κόμματος, και στο βωμό αυτής της πολιτικής επιδίωξης, μια στρατιωτική εισβολή σε ένα κομμάτι της ίδιας του της χώρας που αφήνει πίσω 1000 τραυματίες δεν είναι υψηλό τίμημα. Καλώς ή κακώς, αυτή είναι η Ισπανία από την οποία οι Καταλανοί θέλουν να αποσχιστούν. Ο τρόπος διακυβέρνησης του Ραχόι –που δεν διαφέρει από αυτόν των προκατόχων του στην ισπανική δεξιά, από τον Φράνκο και μετά– είναι ένας από τους σημαντικούς λόγους ανόδου και νομιμοποίησης του κινήματος καταλανικής ανεξαρτησίας τα τελευταία χρόνια.

4. Η ισπανική (ευρύτερη) αριστερά δεν έχει κάτι ουσιαστικό να αντιπροτείνει

Φυσικά όλο το πολιτικό φάσμα της ευρύτερης αριστεράς στην Ισπανία, από τους αναρχοσυνδικαλιστές μέχρι τον συνασπισμό «Ενωμένοι Μπορούμε» (Unidos Podemos) του Ποδέμος με την Ενωμένη Αριστερά αναγνωρίζουν την αντιαυταρχική και αντικαθεστωτική διάσταση του καταλανισμού, ανταπαντούν όμως με αφηρημένα κλισέ περί ενότητας ενάντια στο «καθεστώς του '78»

το οποίο θα πρέπει να ανατραπεί από τον ίδιο το λαό. Ιδίως τα κόμματα της αριστεράς επαναλαμβάνουν την έκκληση για τη δημιουργία μιας ομοσπονδιακής, κοσμικής, πολυεθνικής ρεπούμπλικας, δηλαδή δημοκρατίας· ο όρος ρεπούμπλικα στην Ισπανία παραπέμπει στην κατάργηση της μοναρχίας και έχει αναφορές στην «Δεύτερη Ισπανική Δημοκρατία» (Segunda Republica Española), τις κυβερνήσεις της περιόδου του 1931-39, τις οποίες ανέτρεψε τελικά το πραξικόπημα του Φράνκο.

Για να τεθεί, βεβαίως, ζήτημα αναθεώρησης του συντάγματος και πολιτειακής αλλαγής στην Ισπανία πρέπει να εξασφαλιστεί πλειοψηφία 3/5 και στη βουλή και στη γερουσία· όνειρο θερινής νυκτός για μια αριστερά που εκλογικά κινείται γύρω από το 20% και φλερτάρει με το PSOE, τον άλλο πυλώνα του «καθεστώτος του ‘78» για να μπορέσει μελλοντικά να κατακτήσει έστω ένα μικρό κομμάτι εξουσίας. Οι αφηρημένες και γενικόλογες αναφορές στην πολυεθνική ομοσπονδία, συνεπώς, ισοδυναμούν με το «ψηφίστε μας, και ας περιμένουμε να ωριμάσουν οι συνθήκες».

5. Ο καταλανισμός δεν είναι επαναστατικός, ωστόσο αποτελεί ένα προοδευτικό μαζικό κίνημα

Αυτό που είναι πλέον προφανές, και που όλες οι αναλύσεις της αριστεράς και τις αναρχίας, από τις πιο επαναστατικές μέχρι τις πιο μεταρρυθμιστικές, αρνούνται να παραδεχτούν, είναι ότι το κίνημα για την καταλανική ανεξαρτησία είναι η μεγαλύτερη απειλή και πρόκληση που έχει ποτέ αντιμετωπίσει το καθεστώς του ’78. Είναι ένα μαζικό κίνημα ανοιχτά αντιμοναρχικό, αντιαυταρχικό, με κεντρικό αίτημα τον εκδημοκρατισμό και την αυτοδιάθεση και με τακτικές λαϊκής αυτοοργάνωσης και πολιτικής ανυπακοής. Σαφώς, δεν έχει τα ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά που πολλοί θα επιθυμούσαμε και τα οικονομικά του αιτήματα κινούνται μάλλον στο πεδίο του φιλελευθερισμού, ωστόσο θα αποτελούσε πνευματική οκνηρία απλά να του κολλήσουμε την ταμπέλα του εθνικισμού και να θεωρήσουμε ότι ξεμπερδέψαμε μαζί

του.

Είναι φυσιολογικό τόσο κούνημα σημαίας εκατέρωθεν να δημιουργεί αποστροφή σε όσους και όσες εμφορούνται από ελευθεριακές ιδέες. Ωστόσο, ιστορικά οι επαναστάτες ποτέ δεν περίμεναν να γεννηθεί εκ του μη όντος το συνειδητοποιημένο μαζικό κίνημα για να συμμετέχουν εκ των υστέρων· αντίθετα συμμετείχαν ενεργά στα μαζικά προοδευτικά κινήματα της εποχής τους με σκοπό να τα ριζοσπαστικοποιήσουν. Η παρακμή της ευρύτερης αριστεράς στον 21ο αιώνα επιτρέπει στους «επαναστάτες» της εποχής μας να απορρίπτουν τα μαζικά προοδευτικά κινήματα ως διαταξικά, μικροαστικά, ρεφορμιστικά κτλ. και να επιτρέπουν στον εαυτό τους να μένουν μακριά από αυτά· φαινόμενο που παρατηρήθηκε ήδη το 2011 σε σχέση με το κίνημα των πλατειών, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ισπανία.

Πέραν αυτού, τα καταλανικά κινήματα που δρουν μέσα σε ένα τόσο πολωμένο πολιτικό σκηνικό δεν έχουν μόνο την ευθύνη της πράξης, αλλά και την ευθύνη της μη πράξης. Όταν το κράτος καταστέλλει βίαια πολίτες που χρησιμοποιούν τακτικές αυτοοργάνωσης και πολιτικής ανυπακοής με αίτημα την αυτοδιάθεση, όποιος ισχυρίζεται ότι τηρεί «ίσες αποστάσεις» δεν κάνει τίποτε άλλο από το να κρύβεται πίσω από το δάχτυλο του.

Και τώρα τι;

Δεν χρειάζεται να έχει κανείς ιδιαίτερες ενορατικές ικανότητες για να προβλέψει ότι αυτή η απόπειρα δημιουργίας μιας ανεξάρτητης Καταλονίας θα πέσει στο κενό. Με την εφαρμογή του άρθρου 155, οι πολιτικοί ηγέτες της τοπικής κυβέρνησης δεν έχουν καμία τυπική εξουσία, και όλες οι δυνάμεις καταστολής (συμπεριλαμβανόμενης της καταλανικής αστυνομίας, των Μόσος ντ΄Εσκουάντρα) βρίσκονται πλέον στην υπηρεσία της κεντρικής κυβέρνησης. Λαϊκή αντίδραση σίγουρα θα υπάρξει, όπως και βίαιη καταστολή, συλλήψεις, καταδίκες. Σε κάθε περίπτωση, το σχέδιο ανεξαρτησίας δεν τελειώνει εδώ, αφού στις επόμενες εκλογές τα

κόμματα του καταλανισμού είναι πιθανόν να διατηρήσουν ή να ενισχύσουν την επιρροή τους, και να εκκινήσουν έτσι εκ νέου την διαδικασία.

Ο καταλανισμός δεν έχει πείσει ότι έχει μια ισχυρή πλειοψηφία και δυναμική μέσα στην καταλανική κοινωνία. Η κοινοβουλευτική του πλειοψηφία είναι οριακή, και στο δημοψήφισμα της 1 Οκτώβρη ψήφισε μόλις 43% των ψηφοφόρων –ένας αριθμός που θα έφτανε στο 46% αν δεν υπήρχε η βίαιη καταστολή. Ωστόσο το ζήτημα δεν είναι τόσο ποσοτικό όσο ποιοτικό. Ενώ ο καταλανισμός ηγεμονεύεται από οικονομικά συντηρητικές δυνάμεις, περιλαμβάνει τμήματα με πολύ προωθημένα αιτήματα και πρακτικές.

Τα ζητήματα που ανοίγει στο ισπανικό πολιτικό σκηνικό –της **πολιτειακής αλλαγής**, της **αυτοδιάθεσης**, του **εκδημοκρατισμού**– έρχονται να ταρακουνήσουν τα λιμνάζοντα νερά της μεταφρανκικής Ισπανίας. Βεβαίως, όπως κάθε μαζικό κίνημα, ο καταλανισμός περιλαμβάνει μεγάλες και άλυτες αντιφάσεις. Ωστόσο, θα ήταν λάθος να τον κατατάξουμε απλά στην κατηγορία των «εθνικισμών» και να του εφαρμόσουμε μια γενική ανάλυση περί ταξικής και εθνικής ενότητας· αντίθετα, οφείλουμε να τον μελετήσουμε σε όλη την πολυπλοκότητα του, να αναγνωρίσουμε τους περιορισμούς του αλλά και να διερευνήσουμε τα πεδία αγώνα που ανοίγει και τις χειραφετητικές δυνατότητες που προσφέρει.

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ | Παμβώτις “Ω λίμνη, στα γλαυκά σου τα νερά” (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Παρουσιάζουν οι Νίκος Ιωάννου και Τόνια Λέντζου σε μία εκπομπή αφιερωμένη στη λίμνη των Ιωαννίνων:
– ανάπτυξη του αστικού συμπλέγματος και των γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων
– μπαζώματα
– άρδευση
Τα παραπάνω αποτελούν μερικές από τις δραστηριότητες που εξοντώνουν την Πάμβώτιδα… που κάποτε "έτρεφε τα πάντα"…

tracklist:
Lydia Lunch – Touch my evil
Rodriguez – Sugar Man
TABURO BOTA – Η ΦΥΣΗ ΕΚΔΙΚΕΙΤΑΙ
TABURO BOTA – ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

Ραδιοφωνικά στους 106,7 στα FM για την Αττική, στους 96,5 FM μέσω του Εργατικού Κέντρου Εύβοιας και μέσω του Ράδιο Ένωση 97,3 FM στην Βοιωτία.
Διαδικτυακά στο https://www.ertopen.com/radio.

Ακολουθεί κείμενο της Χειρονομίας Α.Κ. για την τεράστια οικολογική καταστροφή που υφίσταται η λίμνη των Ιωαννίνων Παμβώτιδα από κεφάλαιο και εξουσία:

"Ώ λίμνη, στα γλαυκά σου τα νερά.." *

Κάποτε η λίμνη τάιζε τα Γιάννενα. Τώρα την ταΐζουν τα Γιάννενα αδιαφορία και συμφέρον. Τα νερά ενός τόπου, δεμένα με την κατάσταση και την εξέλιξη του μαρτυρούν την κατάσταση της τοπικής κοινωνίας. Την κατάσταση των τοπικών συμφερόντων και των μηχανισμών εξουσίας.

Η λίμνη Παμβώτιδα μια σχετικά ρηχή αστική λίμνη έχει υποστεί και συνεχίζει να υφίσταται πλήθος παρεμβάσεων με την ανάπτυξη του αστικού κέντρου της πόλης. Κάποιες σχετίζονται με την άρδευση, την εισροή γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων, τα συνεχή μπαζώματα με αποτέλεσμα τη στέρηση των παραλιών της και τον ευτροφισμό.

Τα μαζικά μπαζώματα και αναχώματα επιδεινώνουν τη δεξαμενοποίηση της λίμνης ενώ τα σχέδια δόμησης πλησιάζουν όλο και περισσότερο την παράλια περιοχή. Ποιος θυμάται για παράδειγμα πώς ήταν η παραλίμνια περιοχή πριν εγκατασταθεί εκεί το ODEON; Εκτός από τις παράλιες περιοχές, οι πηγές είχαν κατά καιρούς την ίδια τυχη όπως στην πηγή Μπουρνό, πριν από τη μονή Ντουραχάνης. Όσο λιγοστεύουν οι φυσικές πηγές και μικραίνουν οι παραλίες που βοηθούν τη λίμνη να αυτοκαθαρίζεται, σε συνδυασμό με τα εδώ και καιρό κλειστά θυροφράγματα του Περάματος, που δεν αφήνουν τα νερά της Παμβώτιδας να κατευθύνονται προς τον ήδη μολυσμένο από βιομηχανικά λύματα Καλαμά, η λίμνη μεταμορφώνεται όλο και περισσότερο σε μια κλειστή δεξαμενή γεμάτη ιζήματα που δεν ανανεώνεται από πουθενά.

Το νέο μπάζωμα και η ισοπέδωση που έχει ξεκινήσει στην περιοχή του Μάτσικα (ΚΤΕΛ) μας ετοιμάζει για ιδιωτικά συμφέροντα και τρόπους επένδυσης στη θέα της λίμνης και στο πηγαινέλα των ταξιδιωτών της ήδη παράνομης εγκατάστασης του ΚΤΕΛ που όπως όλοι γνωρίζουμε λειτουργεί με άδεια γκαρσονιέρας.

Από κάθε πλευρά η λίμνη πολιορκείται, βορά στα χέρια κράτους και κεφαλαίου που σε άριστη συνεργασία λεηλατούν ό,τι προλάβουν. Είναι γνωστές οι κοινωνικές σχέσεις συμφερόντων ανάμεσα στον δήμο και τους μεγαλοεπιχειρηματίες της πόλης. Η εξουσία αλληλοϋποστηρίζεται για να συνεχίσει να υπάρχει. Βλέπουμε όμως το νερό και τη διαχείριση τους στο προσκήνιο και στο επίκεντρο της πολιτικής διαμάχης για το ξεπούλημα των φυσικών πόρων.

Για παράδειγμα, η υπόθεση επιβολής προστίμων στις εταιρίες εμφιάλωσης νερού από τον δήμο επειδή δεν διαθέτουν άδειες εμπορίας πόσιμου νερού έληξε ανώδυνα για τους μεγαλοεπιχειρηματίες. Πόσο θα συνεχίσουν να τη βγάζουν καθαρή οι εταιρίες «Χήτος» (Ζαγόρι) και «Σεπετάς» (Βίκος) και οι λοιποί τοπικοί βαρόνοι των επιχειρήσεων λόγω κοινωνικών σχέσεων, με μόνο σκοπο να συνεχίσουν να αντλούν κέρδος έχοντας τις πλάτες της δημαρχίας Μπέγκα όπως και των προηγούμενων.

Οι ακριβές έρευνες και οι αραιές ερωτήσεις περί ρύπανσης πέφτουν εδώ και χρόνια στο κενό και οι περισσότερες ποτέ δεν δημοσιοποιούνται αλλά η ίδια η λίμνη ξεγυμνώνει και αποκαλύπτει τα προβλήματα που υπάρχουν σαν τα βράχια της που βγήκαν στην επιφάνεια λόγω της πεσμένης στάθμης. Τα προβλήματα αυτά είναι σαφώς πολιτικά και σχετίζονται με τη διαχείριση των αστικών υδάτων από τους έχοντας εξουσία οι οποίοι τα μεταχειρίζονται σαν χωματερή για χάριν της δικής τους οικονομίας. **Έχει γίνει γνωστό πως κτηνοτροφικά απόβλητα κυρίως από πτηνοτροφεία αποτίθενται ανεξέλεγκτα στους υγροτόπους και καταλήγουν στη λίμνη χωρίς καμία προηγούμενη επεξεργασία.** Καθιστώντας τη μια τάφρο περιττωμάτων και πτωμάτων. Οι ίδιοι συσχετισμοί εξουσίας (τοπικοί ιδιώτες/δήμος) είναι αυτοί οι οποίοι επικαλούνται την εξυγίανση της λίμνης σε προεκλογικές περιόδους.

Η διευθέτηση των υδάτινων πόρων αποτελεί κεντρικό μέρος του μηχανισμού της εξουσίας που αφορά τη διαχείριση κατ' εξακολούθηση ολόκληρων των ζωών μας. Δήμος και Τοπικοί επιχειρηματίες, κράτος και κεφάλαιο εκμεταλλεύονται και χρησιμοποιούν το νερό ως εμπόρευμα με μόνη αξία, την αξία κέρδους. Η επίθεση και η υποβάθμιση των ζωών μας γίνεται μέσω της επίθεσης στο νερό, στην ενέργεια στα κοινά αγαθά και τον δημόσιο χώρο αντίστασης που αυτά δημιουργούν. Το ζήτημα του νερού είναι πανανθρώπινο και μαζί τοπικό. Αφορά κομμάτι της καθημερινότητας όλων μας και προϋπόθεση κάθε ζωής. Είναι το κυριότερο αγαθό που απαιτεί την πραγματική κοινωνική διαχείριση, την αμεσοδημοκρατική διαχείριση.

Καμιά Αυταπάτη για Ιδιωτική-Κρατική διαχείριση
Κοινωνικός Αμεσοδημοκρατικός Έλεγχος τωρα

*στίχος από το ποίημα "Λίμνη Παμβώτις" του Γιωσέφ Ελιγιά

Η Αρπαγή του Νόμου: Κοινά και Συμμετοχικός Σχεδιασμός Νόμων και Θεσμών

Ελισσάβετ Σπυρίδου, ψυχολόγος – μέλος Πολιτεία 2.0

Ο όρος αρπαγή είναι ένας θλιβερά οικείος όρος στο πεδίο των κοινών : η αρπαγή της γης, η αρπαγή του φυσικού πλούτου, η αρπαγή των κοινών. Η δια της βίας δηλαδή απόσπαση των κοινών, όχι απαραίτητα δια της φυσικής βίας. Ο όρος αρπαγή θα μπορούσε να είναι χρήσιμος για την απόδοση φαινομένων επιβολής της θέλησης ισχυρών μειονοτήτων και στο πεδίο του Συντάγματος. Η **αρπαγή του Συντάγματος** μπορεί να αφορά καταστρατήγηση ή καταχρηστική ερμηνεία ενός υπάρχοντος καταστατικού χάρτη ή όπως μαρτυρά το παράδειγμα της πρόσφατης συνταγματικής ιστορίας της Ισλανδίας, υπονόμευση της κύρωσης ενός Συντάγματος που συντάχθηκε από τους ίδιους τους πολίτες, με πρωτοφανή δημοκρατικό τρόπο για τα παγκόσμια συνταγματικά δεδομένα.

Το 2008 η Ισλανδία οδηγείται σε οικονομική κατάρρευση, το Χρηματιστήριο και οι τράπεζες της χρεοκοπούν. Ξεσπούν πρωτοφανείς διαμαρτυρίες για τα δεδομένα της χώρας. Οι πολίτες μαζικά και επίμονα παραμένουν στους δρόμους παρά την αστυνομική βία και με την γνωστή ως «Επανάσταση των Τηγανιών και των Κατσαρολών», πετυχαίνουν την παραίτηση της κυβέρνησης ενώ προκηρύσσονται εκλογές. Η νέα πρωθυπουργός Γιοχάνα Σιγκουρδαντότιρ (2009-13) αποφασίζει να επιφέρει ριζικές αλλαγές στο πελατειακό σύστημα που εξυπηρετείτο από ένα μοναρχικό Σύνταγμα του 19^{ου} αιώνα, ουσιαστικά ένα αντίγραφο του Δανέζικου Συντάγματος του 1849 που αντικαθιστούσε τον κληρονομικό βασιλέα με το αξίωμα του προέδρου. Το ’44, έτος ανεξαρτησίας από τη Δανία, το κοινοβούλιο αναλαμβάνει δια του συνταγματικού συμβουλίου την σύνταξη νέου Συντάγματος. Μέχρι το 2010, πέραν κάποιων μεταρρυθμίσεων καμία ουσιαστική αλλαγή

δεν είχε γίνει στο Σύνταγμα. Τον Ιούνιο του 2010 η νέα κυβέρνηση καταφέρνει την ψήφιση από το κοινοβούλιο «νόμου για **Συντακτική Συνέλευση**» – μια ιστορικά πρωτοφανή πράξη, που αναθέτει εν καιρώ ειρήνης τη σύνταξη ενός νέου Συντάγματος σε μια ομάδα πολιτών με νομική υποστήριξη.

Ο νόμος αυτός θέσπιζε κατ'αρχάς τη διεξαγωγή ενός **συμβουλευτικού Φόρουμ πολιτών (National Forum)** με σκοπό την χαρτογράφηση των αξιών των Ισλανδών στον 21ο αιώνα. Υιοθετήθηκε η μεθοδολογία που είχε εφαρμόσει τον προηγούμενο χρόνο μια δεξαμενή σκέψης ενός κινήματος βάσης, ονόματι «**Μυρμηγκοφωλιά» ή «Υπουργείο ιδεών**». Το όνομα αναφέρεται στη συλλογική νοημοσύνη των μυρμηγκιών.

Τον Νοέμβριο του 2010 χάρη στις προσπάθειες τόσο της κυβέρνησης όσο και της «Μυρμηγκοφωλιάς», ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα 950 τυχαία επιλεγμένων πολιτών συμμετείχε σε μια μονοήμερη διαβούλευση γύρω από τις αξίες και το όραμα των πολιτών για το μέλλον της Ισλανδίας. Οι βασικές ερωτήσεις που κλήθηκαν να συζητήσουν οι πολίτες ήταν *: «**Τι θέλετε να περιέχει το νέο Ισλανδικό Σύνταγμα;», «Ποιες αξίες θέλετε να αποτελούν τη βάση του νέου Συντάγματος;».*** Όλες οι απόψεις καταγράφονται, αποτυπώνονται σε ένα ψηφιακό αρχείοδιαμορφώνοντας το πλαίσιο εντός του οποίου η «Συντακτική Συνέλευση» θα συνέτασσε το νέο Σύνταγμα.

Ο Νόμος θέσπισε επίσης την έναρξη διαδικασιών για τη διεξαγωγή εκλογών για 25μελή **«Συντακτική Εθνοσυνέλευση» (Constitutional Assembly).** Κάθε πολίτης μπορούσε να θέσει υποψηφιότητα εκτός από τα ήδη εκλεγμένα μέλη της βουλής και με συλλογή 30-50 τουλάχιστον υπογραφών. Το σύνολο των υποψηφίων ανήλθε στους 522. Η αντιπολίτευση προσέφυγε στο Ανώτατο Δικαστήριο και τα αποτελέσματα των εκλογών ακυρώθηκαν. Η κυβέρνηση για να μπορέσει να προχωρήσει η διαδικασία, αποφασίζει να διορίσει τους εκλεγμένους πολίτες και η «Συντακτική Εθνοσυνέλευση» μετονομάζεται σε «Συντακτική Επιτροπή» .

Η «**Συντακτική Επιτροπή**» ορκίστηκε και απόλυτα αυτοοργανωμένη, εργάστηκε πυρετωδώς επί 4 μήνες (από τον Απρίλη 2014) για την εκ του μηδενός σύνταξη του Συντάγματος και την παρουσίασή του προς ψήφιση στη βουλή. Η Επιτροπή οργανώθηκε σε 3 υποομάδες που κάλυψαν 14 διαφορετικά θέματα, βάσει του πλαισίου που είχε δωθεί από το εθνικό φόρουμ.

Σε εβδομαδιαία βάση η υποομάδες συνεδρίαζαν δημόσια σε απευθείας τηλεοπτική μετάδοση, ενώ το σχέδιο του Συντάγματος αναρτάτο σε σχετική ιστοσελίδα. Ο κριτικός σχολιασμός από του πολίτες γινόταν με τη χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης, με ηλεκτρονική αλληλογραφία, με επιστολές και με πλήρη διαφάνεια. Οι προτάσεις των πολιτών ενσωματώνονταν στο εξελισσόμενο κείμενο του σχεδίου. Η ανοιχτή πρόσκληση συμμετοχής προς όλους, έδωσε τη δυνατότητα να μην υπάρξει ειδική πρόσκληση προς οργανωμένες ομάδες. Η ολοκλήρωση του σχεδίου σφραγίστηκε με την απόλυτη συναίνεση των 25 μελών της Επιτροπής για το τελικό κείμενο. Μια από τις βασικές καινοτομίες αφορούσε τη **δημόσια ιδιοκτησία (national ownership**) των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος.

Το 2012 διεξάγεται δημοψήφισμα με συμμετοχή 54%. Το δημοψήφισμα αφορά 6 ερωτήσεις : την αποδοχή του νέου Συντάγματος – γίνεται αποδεκτό με ποσοστό 73,4%, την κήρυξη των φυσικών πόρων της Ισλανδίας ως εθνική ιδιοκτησία, – αποδεκτό με 84,6%, την εθνική εκκλησία, τη δυνατότητα εκλογής μεμονομένων ατόμων στη βουλή – αποδεκτό με 78,3%, την ίση βαρύτητα ψήφων στο σύνολο της χώρας και τη δυνατότητα δημοψηφίσματος με πρωτοβουλία πολιτών – αποδ. 72,5%.

Το 2013 διενεργούνται εκλογές που επαναφέρουν στην εξουσία τα 2 δεξιά κόμματα (ανεξάρτητοι και προοδευτικοί) που οδήγησαν την Ισλανδία στην οικονομική καταστροφή! Η νέα αυτή κυβέρνηση συνεργασίας ορίζει μια 9μελή **κομματική Συνταγματική Επιτροπή** που από τα 114 άρθρα του νέου Συντάγματος επικεντρώνεται στην αποδόμηση των άρθρων που αφορούν τα κοινά και τους θεσμούς άμεσης δημοκρατίας.

Άρθρο 33 «Φύση και περιβάλλον της Ισλανδίας»: «Η φύση της Ισλανδίας αποτελεί το θεμέλιο της ζωής της χώρας. Όλοι υποχρεούνται να την σέβονται και να την προστατεύουν». Αφαιρείται η πρόταση : «Όλοι υποχρεούνται να την σέβονται και να την προστατεύουν». Το άρθρο 33 συνεχίζει : «Η διαχείρηση της χρήσης των φυσικών πόρων θα είναι τέτοια ώστε με σεβασμό στα δικαιώματα της φύσης και των επόμενων γενεών να ελαχιστοποιεί την εξάντλησή τους μακροπρόθεσμα». Αφαιρείται όλη αυτή πρόταση.

Άρθρο 34 «Φυσικοί πόροι».: «Οι φυσικοί πόροι της Ισλανδίας που δεν είναι ιδιωτική ιδιοκτησία (in private ownership) αποτελούν την κοινή και διαρκή ιδιοκτησία του έθνους.». Αφαιρείται το «κοινή και διαρκή».

Και ούτω καθ’εξής. Αντιλαμβάνεστε το πνεύμα των παρεμβάσεων της κομματικής επιτροπής.

Αντίστοιχα, αλλοιώσεις υπέστησαν και τα **άρθρα 65, 66 και 67** που αφορούν τους **θεσμούς άμεσης δημοκρατίας** : αυξάνοντας τον αριθμό υπογραφών του εκλογικού σώματος για την διενέργεια δημοψηφίσματος με λαϊκή πρωτοβουλία και για την υποβολή νομοσχεδίου στη βουλή από τους πολίτες, από 10 σε 15%. Μειώνοντας την προθεσμία για τη συλλογή υπογραφών από 3 μήνες σε 4 εβδομάδες. θέτοντας ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής 25% για την εγκυρότητα δημοψηφίσματος με πρωτοβουλία πολιτών, κλπ.

Μέχρι σήμερα η ψήφιση του νέου Ισλανδικού Συντάγματος από τη Βουλή, παραμένει σε εκκρεμότητα.

Δεν είναι διόλου τυχαία η επιλογή παραποίησης των συγκεκριμένων άρθρων από την συνταγματική κομματική επιτροπή. Οι οικονομικές και πολιτικές ελίτ αντιλαμβάνονται πολύ καθαρά, αφ’ενός τη στενή σύνδεση ανάμεσα στους θεσμούς άμεσης δημοκρατίας και τα κοινά, αφετέρου την καθοριστική σημασία του Συντάγματος ως θεμελιώδους νόμου με αυξημένη τυπική ισχύ, στην διασφάλιση των δικών τους συμφερόντων.

Την ίδια περίπου χρονική περίοδο, νοτιότερα, στην κοντινή μας

Ιταλία συναντάμε ένα πολύ σημαντικό παράδειγμα **Συντακτικού Συμμετοχικού Σχεδιασμού**, αυτή τη φορά σχεδόν εξ'ολοκλήρου από τους πολίτες, χάρη στη συνεργασία ακτιβιστών νομικών και κοινωνικών κινημάτων με σκοπό τη σύνταξη ενός νομοθετικού πλαισίου για την υπεράσπιση των κοινών.

Το παράδειγμα της Ιταλίας ακολουθεί διαφορετική διαδρομή από εκείνη της Ισλανδίας. Εδώ πρωτεύοντα ρόλο διαδραματίζουν τα κοινωνικά κινήματα των κοινών η νομική ακαδημαϊκή κοινότητα και η κοινότητα νομικών ακτιβιστών.

Το 2005 η επιφανής Εθνική Ακαδημία dei Lincei δρομολογεί ακαδημαϊκό σχέδιο επανεξέτασης των πολιτικών και του νομικού πλαισίου που επέτρεψαν τις άγριες ιδιωτικοποιήσεις που υπέστει η Ιταλία από το 1990. Τα συμπεράσματα της μελέτης επιτάσσουν την αλλαγή του **Αστικού Κώδικα** που έχοντας ως βάση τον Ναπολεόντειο κώδικα παραμένει αναλλοίωτος από το 1804. Οι συνέπειες αυτού του παρωχημένου νομικού πλαισίου είναι δραματικές όσον αφορά τον έλεγχο της εκάστοτε κυβέρνησης στη διαχείριση της δημόσιας περιουσίας και των δημόσιων αγαθών (Ugo Mattei). Το 2007, κάτω από την επίμονη πίεση των νομικών της Ακαδημίας, η κυβέρνηση Πρόντι συστήνει την επιτροπή Rodota, από το όνομα του προέδρου της Στέφανο Ροντότα, σημαντικού νομικού και πολιτικού, με σκοπό την αναμόρφωση του Αστικού Κώδικα. Το 2008 η Επιτροπή παραδίδει στον Υπουργό Δικαιοσύνης νομοσχέδιο (enabling law bill) μεταρρύθμισης του Αστικού Κώδικα σχετικά με τον ορισμό της δημόσιας ιδιοκτησίας (public property). Τα κοινά (beni comuni στα ιταλικά, the commons στα αγγλικά) αποκτούν τον **πρώτο νομικοτεχνικό ορισμό** τους ως ξεχωριστή νομική κατηγορία και μορφή ιδιοκτησίας που διατηρεί ίσες αποστάσεις τόσο από την ιδιωτική όσο και από την κρατική ιδιοκτησία και δικαιούται να απολαμβάνει συνταγματικής προστασίας.

Το 2009 η κυβέρνηση Μπερλουσκόνι θέτει ως στόχο το ξεπούλημα μέχρι το 2011 σε ιδιωτικές εταιρείες, περιουσιακά στοιχεία που ανήκαν κατά 100% στο δημόσιο : όλες τις τοπικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, συμπεριλαμβανομένου του νερού. Την ημέρα

ψήφισης του εν λόγω νομοσχεδίου η περιοχή του Πεδεμόντιο (Piedmont) ασκώντας το δικαίωμα που της παρέχει το Ιταλικό Σύνταγμα, υιοθετεί την πρόταση Ροντότα και την παρουσίαζει στη βουλή (initiate legislation). Ο πρώτος ορισμός των κοινών ξεκινά την μακρά και περιπετειώδη διαδρομή του στο Ιταλικό κοινοβούλιο.

Η ψήφιση από τη βουλή του νομοσχεδίου Μπερλουσκόνι που νομιμοποιούσε το ξεπούλημα πυροδότησε αγανάκτηση σε όλη την Ιταλία. Μέσα σε λίγες ώρες οργανώνεται ένα πρώτο σχέδιο για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Σε 3 μήνες συγκεντρώνονται 1.500.000 υπογραφές και παρά τις προσπάθειες του πολιτικού και μιντιατικού συστήματος να θέσει εμπόδια, το δημοψήφισμα πραγματοποιείται με θριαμβευτική νίκη 95,4% κατά της ιδιωτικοποίησης του νερού. Η προετοιμασία των πολιτών για το δημοψήφισμα κινητοποιεί γόνιμες πολιτικές συζητήσεις και ενισχύει το κίνημα των κοινών. Χιλιάδες επιτροπές σε όλη τη χώρα ανακαλύπτουν πως τα μεμονωμένα θέματα που αντιμετωπίζουν και οι απομονωμένοι αγώνες που διεξάγουν, συνδέονται μεταξύ τους. Έχουν κοινούς στόχους να πετύχουν και κοινούς εχθρούς να αντιμετωπίσουν.

Τον Απρίλιο του ’13 το κίνημα κορυφώνεται με τη δημιουργία **Συντακτικής Συνέλευσης των Κοινών (Constituente dei beni comuni)** στο κατειλημένο θέατρο Βάλε στη Ρώμη. Η Συντακτική Συνέλευση αποφασίζει τη σύσταση ενός **πλανόδιου σώματος νομικών** που θα επισκεφτεί τα σημαντικότερα σημεία πάλης για τα κοινά σε όλη την έκταση της Ιταλίας. Δημιουργούνται 2 οργανισμοί : οι **τοπικές συνελεύσεις**, οι οποιες συναντώνται με το πλανόδιο σώμα νομικών και παρουσιάζουν τις ιδιαιτερότητες των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και οι **συντακτικές επιτροπές** που παράγουν το καθαυτό νομικό κείμενο. Στις τοπικές συνελεύσεις οι νομικοί συλλέγουν το υλικό, καταγράφουν τα νομικά ζητήματα που ανακύπτουν, συνομιλούν με τους ντόπιους κοινωνούς (commoners), χαρτογραφούν απόψεις και σκέψεις των ανθρώπων που εμπλέκονται άμεσα.

Οι πολίτες δηλαδή ανέλαβαν να προχωρήσουν το έργο που η βουλή αρνήθηκε να αναλάβει, ενώ βάσει των υπαρχόντων θεσμών αποτελούσε δική της υποχρέωση και αρμοδιότητα. Τόσο οι εμπλεκόμενες ομάδες των νομικών όσο και οι ομάδες των πολιτών έχουν την ευκαιρία μέσα από αυτές τις διαδικασίες να ασκηθούν στη νομική διάσταση των κοινών, στη μετάφραση σε τυπικούς νομικούς όρους της αποτελεσματικής διασφάλισης, διεύρυνσης και εξέλιξης των κοινών και της σαφούς διαφοροποίησης τους από την κρατική ιδοκτησία. Το κίνημα γύρω από το Τεάτρο Βάλε αφορούσε τόσο τη προσπάθεια υπεράσπισης των κοινών μέσα από τον νομικό προσδιορισμό τους, όσο και ενός μοντέλου διακυβέρνησης, ενός μοντέλου επιστασίας των κοινών.

Ο ορισμός της επιτροπής Ροντότα για τα κοινά αποτέλεσε μια εξόχως σημαντική νομική έννοια που παρ'όλο ότι απολαμβάνει την υψηλότερη νομική αναγνώριση, μέχρι σήμερα η πρόταση Ροντότα δεν έχει συζητηθεί στη βουλή!

Θα κλείσουμε παρουσιάζοντας σύντομα, προσπάθειες για τον συμμετοχικό σχεδιασμό θεσμών που έχουν γίνει στην Ελλάδα από ομάδες πολιτών. Η **Πολιτεία 2.0** ή Πολιτεία δεύτερης γενιάς αρχικά σε συνεργασία με τις ομάδες «**Κλήρωση**» και «**Πρωτοβουλία για Ριζική Συνταγματική Αλλαγή**» και κατόπιν μελέτης διαφόρων παραδειγμάτων συμμετοχικού σχεδιασμού θεσμών, όπως εκείνο της Ισλανδίας – που περιγράψαμε νωρίτερα – έθεσε ως κεντρικό έργο της το **Σύνταγμα 2.0.** Το Σύνταγμα δεύτερης γενιάς φιλοδοξεί να αναπτύξει μία δημοκρατική διαδικασία σχεδιασμού ενός νέου συντάγματος για την Ελλάδα, μέσα από την ενεργό συμμετοχή των πολιτών σε τοπικά συντακτικά εργαστήρια. Τα Τοπικά Εργαστήρια Πολιτών, διάρκειας 4 ωρών, ανοιχτά προς όλους, εφαρμόζουν τη μέθοδο world cafe και έχουν ως στόχο την συνδιαμόρφωση από τους συμμετέχοντες, των αρχών και των πολιτειακών θεσμών που θα θέλαμε να περιγράφονται στο Σύνταγμα της Ελλάδας.

Τα εργαστήρια ξεκίνησαν το Φεβρουάριο του 2014 – μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί συνολικά 4 εργαστήρια σε 3 διαφορετικές πόλεις από τοπικές ομάδες, συγκεντρώνοντας συνολικά 250 άτομα

ηλικίας από 18-78. Η εμπειρία που απέκτησαν οι ομάδες καταγράφηκε σε ένα εγχειρίδο για τη διευκόλυνση της διεξαγωγής μελλοντικών εργαστηρίων και την περαιτέρω εξέλιξη της τεχνογνωσίας. Τα αποτελέσματα των πρώτων πιλοτικών εργαστηρίων πολιτών αναδεικνύουν ως κεντρικά ζητήματα τους θεσμούς άμεσης δημοκρατίας, την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, το εκπαιδευτικό σύστημα και την προστασία των κοινών, ειδικά των φυσικών πόρων.

Από τα τρια αυτά παραδείγματα διαπιστώνουμε ότι στη συνείδηση των πολιτών η διασφάλιση των κοινών μέσα από αμεσοδημοκρατικούς θεσμούς και η μέριμνα της διατήρησής τους για τις επόμενες γενεές αποτελούν προφανείς αναγκαιότητες. Τα παραδείγματα που παραθέσαμε δεν έχουν δραματικά ριζοσπαστικό χαρακτήρα, παρ'όλ'αυτά, η στάση της καθεστηκυίας τάξης, ως προς αυτά τα μετριοπαθή και σήμερα πλέον αυτονόητα αιτήματα και πρακτικές, εμφανίζεται αδιάλλακτη και ανοικτά επιθετική. Βασικό εργαλείο αυτής της επιθετικότητας είναι το νομικό σύστημα – ένα νομικό και θεσμικό οπλοστάσιο που εξαιρετικά μεθοδικά οργανώνει την νομιμοποίηση της αρπαγής όχι μόνο επι μέρους πόρων ή αγαθών, αλλά συνολικά της ίδιας της δύναμης των πολιτών.

Ποιος θα μπορούσε να είναι ο ρόλος του συμμετοχικού σχεδιασμού σε μια κατάσταση πολέμου με νομικά όπλα υψηλής εξειδίκευσης και πολυπλοκότητας; Ποιος θα μπορούσε να είναι ο ρόλος των πολιτών; Πως θα μπορούσε να επιτευχθεί σταδιακά ένας ευρείας κλίμακας **νομικός αλφαβητισμός**, με την έννοια της ικανότητας κριτικής ανάγνωσης των νόμων και διαμόρφωσης, σύνταξης νόμων και θεσμών; Πως θα μπορούσε να επιτευχθεί σταδιακά ένας **κοινωνικός αλφαβητισμός** της νομικής επιστήμης και κοινότητας, με την έννοια της επιστροφής στην κοινωνία, της σύνδεσης του νόμου με την κοινή πραγματικότητα, της σύνδεσης των νομικών με τις υλικές συνέπειες των νόμων πάνω σε πραγματικούς ανθρώπους. Το ζητούμενο σήμερα δεν είναι η κατάργηση των ειδικών αλλά η επιστροφή τους στο σώμα της κοινωνίας.

Πώς θα μπορούσαν οι πολίτες, όχι σαν ειδικοί αλλά σαν commoners, σαν κοινωνοί, σαν μέλη μιας πολύπλοκης κοινωνίας σταδιακά να διευρύνουν την αυτοοργάνωσή τους, δημιουργώντας τους κανόνες μέσα από την ίδια την πράξη και τη διαρκή πρακτική.

Αυτά είναι κάποια από τα ερωτήματα που θα θέλαμε να διερευνήσουμε.

_____

Το κείμενο αποτελεί την εισήγηση της Ελισσάβετ Σπυρίδου στο πλαίσιο της εκδήλωσης «Σύνταγμα & Κοινά: από ένα Σύνταγμα για τα κοινά σε ένα Σύνταγμα ως κοινό», Φεστιβάλ Κοινών, Α.Σ.Κ.Τ., 8 Οκτ. ‘17.

Εικόνα: The Rape of Europa, Gillis Coignet, Congnet or Quiniet (c. 1542 – 1599) Φλαμανδός Renaissance

Πηγή: www.portal.politeia2.org

Ομιλία: 2017 Έτος Καστοριάδη | 20 χρόνια μετά (Βίντεο)

Υπάρχουν πολλοί τρόποι να αποτιμηθεί ένας στοχαστής: ο φιλολογικός, ο ακαδημαϊκός, ο πολιτικός-κοινωνικός. Ο φιλοσοφικός λόγος του Κορνήλιου Καστοριαδη, υπήρξε πάντα λόγος πολιτικός, λόγος πρακτικός, με τη φιλοδοξία να εμπνεύσει εκ νέου το επαναστατικό πρόταγμα της ατομικής και κοινωνικής αυτονομίας. Είκοσι χρόνια μετά τον θάνατό του, το πολιτικό περιοδικό ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ συνεχίζει τον διάλογο με την σκέψη του σημαντικού στοχαστή, αναζητώντας και αναδεικνύοντας τα σύγχρονα παραδείγματα θεωρίας και πράξης στα οποία

ενσαρκώνονται απελευθερωτικές πλευρές της σκέψης του.

Στο πλαίσιο αυτό το περιοδικό ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ και η Αντιεξουσιαστική Κίνηση Λάρισας διοργάνωσαν εκδήλωση-συζήτηση την Πέμπτη **12/10/2017** στο Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο στη **Λάρισα**.

ΟΜΙΛΗΤΕΣ:
Αλέξανδρος Σχισμένος, διδάκτορας Φιλοσοφίας
Νίκος Ιωάννου, περιοδικό ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

[youtube id="yK1rb1LdQ2M"]

«θέλουμε την αυτονομία για την ίδια την αυτονομία, θέλουμε την ελευθερία διότι θέλουμε την ελευθερία, αλλά την θέλουμε επίσης για να είμαστε ελεύθεροι να ποιούμε και να πράττουμε, και να ποιούμε και να πράττουμε συγκεκριμένα πράγματα».

2017 Έτος Καστοριάδη
20 χρόνια μετά...

Εκδηλώσεις - Συζητήσεις για το πρόταγμα της

ατομικής και κοινωνικής αυτονομίας

..."θέλουμε την αυτονομία
για την ίδια την αυτονομία,
θέλουμε την ελευθερία διότι
θέλουμε την ελευθερία,
αλλά την θέλουμε επίσης για
να είμαστε ελεύθεροι να ποιούμε
και να πράττουμε, και να ποιούμε
και να πράττουμε
συγκεκριμένα πράγματα."

Πέμπτη 12 Οκτωβρίου 18:30

Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο
Ρούζβελτ 59, Λάρισα

Αλέξανδρος Σχισμένος (δρ Φιλοσοφίας)

Νίκος Ιωάννου (περιοδικό Βαβυλωνία)

Αντιεξουσιαστική Κίνηση Λάρισας

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

babylonia.gr

Το ΕΑΜ ως Νομιμοποιητικός Μύθος

Βασίλης Γεωργάκης

Η 27η Σεπτεμβρίου είναι μία ημερομηνία με έντονο συμβολισμό: είναι η επέτειος της ίδρυσης του Εθνικού Απελευθερωτικού Μετώπου. Η ίδια η ιστορία της Αντίστασης και του ρόλου που το ΕΑΜ και ο ΕΛΑΣ έπαιξε σε αυτήν είναι περίπου γνωστά στους περισσότερους. Αυτό που παρουσιάζει έντονο ενδιαφέρον σήμερα είναι ο τρόπος με τον οποίο η Αριστερά (πλην ΚΚΕ) αντιμετωπίζει αυτό το κεφάλαιο της ιστορίας – ***ποια είναι η σημερινή αφήγηση της Αριστεράς;***

Με μία ματιά στο διαδίκτυο, μπορεί κάποιος να αλιεύσει σχετικά εύκολα και γρήγορα δεκάδες ίσως και εκατοντάδες άρθρα για τη συγκεκριμένη εποχή και να διακρίνει κάποια κοινά στοιχεία, ένα μοτίβο που διαπερνάει τη σημερινή εικόνα την οποία έχει η Αριστερά για αυτούς που θεωρεί πολιτικούς της προγόνους. Πριν φτάσουμε στο σήμερα θα είχε ενδιαφέρον να κάνουμε μία αναδρομή.

Η επίσημη ιστοριογραφία ακολούθησε, όπως συμβαίνει συνήθως, την εικόνα που θέλησε να καλλιεργήσει το ίδιο το Κράτος για την κρίσιμη δεκαετία του ’40. Μέχρι και το 1974 μελέτες και πονήματα, όπως το αφάνταστα δυσάρεστο *Επανάστασις και Ήττα* του Δημητρίου Κουσούλα, υπήρξαν πολύ κοντά στο κρατικό αφήγημα και αναντίρρητα έβρισκαν εύκολα τη θέση τους στο ακαδημαϊκό περιβάλλον. Η κατάρρευση της Χούντας και η Μεταπολίτευση έδωσαν χώρο σε πιο νηφάλιες φωνές και κυρίως σε πιο έντιμες. Η Μεταπολίτευση σήμανε όμως και την αντικατάσταση της κρατικής αφήγησης γύρω από δύσκολα ζητήματα, όπως αυτό της Αντίστασης και του Εμφυλίου Πολέμου. Ποιο είναι όμως το νέο κρατικό

αφήγημα;

Οι ρίζες της νέας κρατικής αφήγησης μπορούν να εντοπιστούν στη ρητορεία πολιτικών του λεγόμενου Κέντρου, το σχήμα της Εθνικής Συμφιλίωσης εμφανίζεται έστω και αδρά στον πολιτικό λόγο του, αναβαπτισμένου από τον Ανένδοτο, Γεωργίου Παπανδρέου. Με πολύ πιο συγκεκριμένο τρόπο όμως θα εμφανιστεί στον λόγο του Ανδρέα Παπανδρέου, στα χρόνια της Δικτατορίας ακόμα.

Στο βιβλίου του, *Η Δημοκρατία στο Απόσπασμα*, η Αντίσταση και συγκεκριμένα το ΕΑΜ, εμφανίζεται ως κοινωνικός σχηματισμός ο οποίος δημιουργήθηκε μεν από το ΚΚΕ, ξέφυγε από τον έλεγχο και την επιρροή του δε. Η σύγκρουση του Δεκέμβρη του 1944, η Τρομοκρατία και ο Εμφύλιος, αποδίδονται πρώτον στη Δεξιά και δεύτερον στα Ιακωβίνικα στοιχεία του Κομμουνιστικού Κόμματος. Επιχειρείται ήδη μία προσπάθεια αποσύνδεσης του ΚΚΕ από το δημιούργημά του, το ΕΑΜ, ενώ εμφανίζεται και το αγαπημένο μανιχαϊστικό δίπολο του Ανδρέα, Δεξιά-Αντιδεξιά. Ο ταξικός χαρακτήρας των διεκδικήσεων της περιόδου και οι έντονες κοινωνικές ζυμώσεις που αναπτύχθηκαν στην «Ελεύθερη Ελλάδα» αποσιωπούνται εντέχνως.

Η κυβερνητική αλλαγή του 1981 συνετέλεσε στη βαθμιαία αναδιαμόρφωση της κρατικής αφήγησης. Η συμπόρευση παλαιών στελεχών της Αντίστασης με το ΠΑΣΟΚ και η στάση του Φλωράκη, που αναζητούσε την αναγνώριση του αστικού πολιτικού χώρου όπως-όπως, βοήθησαν στο να καθιερωθεί το σχήμα «Εθνική Αντίσταση – Εθνική Συμφιλίωση». Το σχήμα αυτό αποδεικνύεται και σήμερα αρκετά ανθεκτικό. Αυτό δεν σημαίνει πως θα κρατήσει αιώνια -οι αναθεωρητές τύπου Καλύβα βρίσκουν ευήκοα ώτα και ήδη λαμβάνουν δυσανάλογης, σε σχέση με την ποιότητα της εργασίας τους, δημοσιότητας.

Η σημερινή Αριστερά, καλλιέργησε σε μεγάλο βαθμό τις απόψεις της σε συνάρτηση με το αφήγημα του ΠΑΣΟΚ. Βασικό γνώρισμα της αφήγησης της εποχής, τα χαρακτηριστικά της οποίας αποκρυσταλλώθηκαν μετά τις κατακλυσμιαίες εξελίξεις της δεκαετίας του ’90, ήταν η προσπάθεια της από-ΚΚΕδοποίησης (αν

στέκει ο όρος) του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ. Το έργο σταθμός αυτής της προσπάθειας, είναι ο *Αρχηγός των Ατάκτων*.

Εν συντομία, στο συγκεκριμένο έργο ο Άρης Βελουχιώτης, ο Καπετάνιος του ΕΛΑΣ, εμφανίζεται ως γνήσιος λαϊκός ηγέτης, ενσάρκωση των οραμάτων του ελληνικού λαού, ο οποίος σε κάθε του βήμα εμποδίζεται από στριφνά κομματικά στελέχη, όπως ο Τάσος Λευτεριάς ή ο Γιώργης Σιάντος. Η σχέση του Άρη με το Κόμμα προβάλλεται διακριτικά και αναγνωρίζεται, όμως όχι και η σχέση του Κόμματος με το ΕΑΜ και τον ΕΛΑΣ. Και οι δύο σχηματισμοί ξεπέρασαν το Κόμμα, το οποίο προσπαθεί μάταια να επιβεβαιώσει την εξουσία του. Ο γοητευτικός τρόπος με τον οποίο ο Χαριτόπουλος σκιαγραφεί την προσωπικότητα του Βελουχιώτη καμουφλάρει αυτή τη χονδροειδή διαστρέβλωση των συσχετισμών εξουσίας εντός της Αντίστασης.

> *Ποια είναι τελικά η Λαοκρατία, για την οποία μάχεται ο Άρης; Αν το ΚΚΕ δεν έχει πραγματικό έλεγχο πάνω στα δημιουργήματά του, το ΕΑΜ/ΕΛΑΣ, πώς υιοθετούνται βασικές στρατηγικές επιλογές του Κόμματος, όπως η τριμερής διοίκηση με την ύπαρξη πολιτικών επιτρόπων, η πατριωτική ρητορική, η απεγνωσμένη προσπάθεια αναγνώρισης από τον αστικό πολιτικό χώρο;*

Σήμερα, ελάχιστοι είναι αυτοί που αμφισβητούν την κυριαρχία του ΚΚΕ στο ΕΑΜ -η παραχώρηση δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες πήγε χέρι-χέρι με τις εκτελέσεις Αρχειομαρξιστών και λοιπών εχθρών του Κόμματος. Η δεκαετία του ’90 όμως και τα γεγονότα της, έκαναν δημοφιλή μία θεώρηση που θα υποβάθμιζε τον ρόλο του ΚΚΕ.

Η διάλυση του Συνασπισμού, η επικράτηση των Σταλινικών εντός του Κόμματος με την εκλογή της Αλέκας Παπαρήγα και η πρωτοφανής περιχαράκωση του Περισσού είναι τα γεγονότα υπό το πρίσμα των οποίων η εκτός ΚΚΕ Αριστερά γοητεύτηκε από μία, Πασοκικής ουσιαστικά έμπνευσης, αφήγηση για τα γεγονότα της Αντίστασης.

Η γοητεία του ΕΑΜ αυξήθηκε κατακόρυφα στα πρώτα χρόνια της

οικονομικής κρίσης -για να περάσουμε στο σήμερα. Τα μετωπικά σχήματα ανέκαθεν ασκούσαν έντονη γοητεία στην Αριστερά -πόσο μάλλον όταν υπήρχε ένα ένδοξο προηγούμενο! Οι εκλογικές αυταπάτες όμως διαλύθηκαν το 2015 και αυτό που ακολούθησε ήταν μία τρομακτική αναδίπλωση. Όσον αφορά όμως τον τρόπο με τον οποίο η Αριστερά άρχισε να βλέπει το παρελθόν, φτάσαμε σε επίπεδα αναχωρητισμού από την πραγματικότητα. Η λέξη αναχωρητισμός είναι ίσως υπερβολική, αλλά αρκετά ακριβής εν προκειμένω.

Αρχικά, ο ρόλος του ΚΚΕ στη συγκρότηση αλλά κυρίως στην καθοδήγηση του ΕΑΜ αναγνωρίστηκε. Η τρομακτική επίθεση του συστήματος στην κοινωνία βοήθησε στο να αναδειχθεί εκ νέου η ταξική και κοινωνική διάσταση της Αντίστασης -πέραν της «Εθνικοαπελευθερωτικής». Αυτό δημιουργεί όμως αρκετές προβληματικές. Ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί το ΚΚΕ είναι περίπου ο ίδιος με αυτόν με τον οποίο λειτουργούσε και τότε. Πώς είναι δυνατόν να αποθεώνεται ένα Πολιτικό Γραφείο, που τότε δεν διέγραφε απλώς διαφωνούντες αλλά μπορούσε και να τους εκτελεί ως πράκτορες του «ταξικού εχθρού»;

Και αν η αμφίθυμη σχέση της Αριστεράς με τα Μπολσεβικικού τύπου κόμματα είναι γνωστή, ανεξήγητη μένει η απουσία οποιασδήποτε κριτικής σε ζητήματα όπως αυτό της ΟΠΛΑ ή της πατριωτικής ρητορείας του ΕΑΜ, η οποία προκάλεσε αρκετές περιπλοκές και προβλήματα ενώ συν της άλλης, τους έφερε σε ευθεία αντιπαράθεση με γνήσιους Διεθνιστές.

Η λατρεία αυτή προς καθετί σχετικό με την Αντίσταση συμπληρώνεται με μια σειρά άρθρων, στα οποία εμφανίζεται ένας φοβερός φετιχισμός γύρω από τους αριθμούς της Αντίστασης: ο ΕΛΑΣ φτάνει να αριθμεί έως και 150.000 μαχητές, η ΕΠΟΝ 650.000 μέλη (!!!) -ένας στους δέκα περίπου κατοίκους της εξαντλημένης, από την Κατοχή, Ελλάδας- ενώ γεγονότα διαστρεβλώνονται με εξόφθαλμο τρόπο. Ενδεικτικά, η αριστερή αρθρογραφία εμφανίζει τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις του 1944 ως τρομακτικές γερμανικές αποτυχίες ενώ σήμερα γνωρίζουμε πως ακριβώς εκείνες οι επιχειρήσεις έφεραν τον ΕΛΑΣ στα όρια της

αποσύνθεσης και δημιούργησαν ρήγμα στις σχέσεις του με τους πληθυσμούς της ορεινής Ελλάδας -πληθυσμοί οι οποίοι έφταναν σιγά-σιγά στα όρια της αντοχής τους.

> *Η υπερβολή αυτή δεν είναι άσχετη με τα τεκταινόμενα στον χώρο της Αριστεράς. Η ταπείνωση που δέχτηκε ο συγκεκριμένος πολιτικός χώρος με την άνοδο και τη μεταστροφή του ΣΥΡΙΖΑ σε νεοφιλελεύθερο κόμμα, αντί να πυροδοτήσει μία γενναία συζήτηση για τη σχέση και τους στόχους της Αριστεράς όσον αφορά το Κράτος και την Εξουσία, οδήγησε σε παράκρουση και μία αναδίπλωση στην αναπόληση ενός ιδεατού παρελθόντος, η οποία ίσως να μην έχει προηγούμενο στη σύγχρονη ιστορία των κινημάτων στην Ελλάδα.*

Το σημερινό αδύνατο της κατάληψης της εξουσίας μέσα από μία επαναστατική διαδικασία Λενινιστικού τύπου, αντιπαραβάλλεται ευθέως με το παρελθόν της Αντίστασης -η οποία θεωρητικά έφτασε πολύ κοντά στην πραγμάτωση μίας τέτοιας διαδικασίας- και οδηγεί σε απογοητεύσεις. Τέτοιες στάσεις, απέναντι στην πραγματικότητα, συμβάλλουν ίσως σημαντικά στη **διατήρηση της ιδιώτευσης**, στάση που τηρεί μεγάλο κομμάτι των κοινωνικών αγωνιστών, οι οποίοι βάσισαν υπερβολικές από τις ελπίδες τους στην εκλογική νίκη του ΣΥΡΙΖΑ. Δεν είναι όμως άσχετη με τον τρόπο με τον οποίο βλέπει η Αριστερά τον κόσμο. Οι ηγέτες, οι ήρωες, οι αγωνιστές που θα τραβήξουν το κάρο της Επανάστασης υπάρχουν σίγουρα ή θα υπάρξουν και θα πρέπει να υπάρξουν -αλλά η εικόνα τους θα είναι πιο κοντά στους γενειοφόρους με τα σταυρωτά φυσεκλίκια, παρά στον άνθρωπο με τον οποίο περιμένετε μαζί το λεωφορείο στη στάση.

Έχουμε φτάσει λοιπόν σε ένα σημείο όπου η Αριστερά, βρισκόμενη σε μία απίστευτη αμηχανία μετά τα γεγονότα του 2015 τα οποία και εξέλαβε ως προδοσία του ΣΥΡΙΖΑ, αντλεί την πολιτική της νομιμοποίηση από το απώτατο παρελθόν της, υιοθετώντας άκριτα κάθε πτυχή των αγώνων της περιόδου της δεκαετίας του ’40 -εσχάτως και κάπως πιο δειλά, στην Αντίσταση και τον ΕΛΑΣ προστίθεται ο Εμφύλιος Πόλεμος και ο Δημοκρατικός Στρατός.

Το καλεντάρι είναι σημαδεμένο με σωρεία ημερομηνιών, η ίδρυση του ΕΑΜ στις 27 Σεπτεμβρίου, η «Απελευθέρωση» της Αθήνας στις 12 Οκτωβρίου και ένα σωρό ακόμα, ημέρες κατά τις οποίες η σχετική αρθρογραφία και εκδηλώσεις ξεπερνούν το καθ' όλα θεμιτό πλαίσιο της μνήμης και της άντλησης διδαγμάτων και μετατρέπονται σε εργαλεία που δικαιολογούν τη δράση και την ύπαρξη της Αριστεράς στο σήμερα. Στην αμηχανία αυτή πρέπει να προσθέσουμε και την αδυναμία των παραδοσιακών αφηγήσεων να εξηγήσουν τη θεαματική άνοδο της Χρυσής Αυγής σε εργατικές συνοικίες, όπως αυτές του Πειραιά και της Νίκαιας. Είναι πράγματι πολύ όμορφη η εικόνα της Πηγάδας του Μελιγαλά, στο σήμερα όμως δεν έχει να προσφέρει και πολλά παραπάνω από έναν συμβολισμό.

Το όλο κείμενο δεν έχει κανέναν σκοπό να μηδενίσει τη συνεισφορά του ΕΑΜ στην Αντίσταση και στη σημασία που αυτό κατέχει στους κοινωνικούς αγώνες που έλαβαν χώρα στο ελληνικό κράτος. Το αντίθετο μάλλον. Η Αντίσταση της περιόδου 1941-44, ένα τόσο σημαντικό επεισόδιο στους αγώνες της κοινωνίας -ίσως το σημαντικότερο, πρέπει να αντιμετωπίζεται με σεβασμό και κυρίως με ειλικρίνεια και εντιμότητα. Οι μύθοι και ο φετιχισμός των αριθμών είναι ίδια άλλων πολιτικών χώρων, υποτίθεται όχι της Αριστεράς. Τα διδάγματα είναι χρήσιμα και αναγκαία -οι μυθικές αφηγήσεις όχι. Με την ίδια εντιμότητα θα πρέπει να αντιμετωπιστούν και αντιμετωπίζονται ήδη από την κοινωνία, αναθεωρητικές απόψεις τύπου Καλύβα, οι οποίες στην πραγματικότητα απλώς ξαναφέρνουν στην επικαιρότητα τη ρητορεία του Μετεμφυλιακού κράτους. Αυτό όμως το ζήτημα αποτελεί άλλη συζήτηση.

Νομική Αναγνώριση Φύλου και Δημόσιος Λόγος | Εκπομπή Βαβυλωνία (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Νομοσχέδιο αναγνώρισης ταυτότητας φύλου, εκτροπή του Αχελώου, ανέγερση mall στην ακαδημία Πλάτωνος στην εκπομπή της Παρασκευής 13/10/17.

Παρουσίαση: Ελιάνα Καναβέλη και Στέφανος Μπατσής.

tracklist:
1) ΚΑΝΩΝ & ΛΕΞ – Μαύρη Μουσική
2) Sonic Youth – Incinerate
3) Foxygen – San Fransisco
4) Husker Du – Makes no sense at all
5) Placebo – Pure Morning

Ραδιοφωνικά στους 106,7 στα FM για την Αττική, στους 96,5 FM μέσω του Εργατικού Κέντρου Εύβοιας και μέσω του Ράδιο Ένωση 97,3 FM στην Βοιωτία.
Διαδικτυακά στο https://www.ertopen.com/radio.